

Afstudeerscriptie:
‘Jong Ondernemen in Moerwijk’

**Een onderzoek naar de levensvatbaarheid van het project
‘Jong Ondernemerschap’**

Ashna van der Veen

Afstudeerscriptie:
‘Jong Ondernemen in Moerwijk’

**Een onderzoek naar de levensvatbaarheid van het project
‘Jong Ondernemerschap’**

Naam:	Ashna van der Veen
Studentnummer:	07039719
Opleiding:	Management Economie & Recht
Instelling:	De Haagse Hogeschool
 Begeleidend docent:	 Dhr. Bos, H.
 Organisatie:	 Stichting MOOI
Bedrijfsbegeleider:	Dhr. Knijnenburg, M.
 Datum:	 15 augustus 2011
Plaats:	Den Haag

Voorwoord

Ik ben vierdejaars student Management, Economie en Recht (MER) aan De Haagse Hogeschool te Den Haag. In het kader van mijn afstuderen heb ik de afstudeerscriptie 'Jong Ondernemen in Moerwijk' geschreven.

In opdracht van Stichting MOOI, een welzijnsorganisatie in Den Haag, is onderzoek verricht naar de levensvatbaarheid van het project 'Jong Ondernemerschap' (JOS).

De scriptie is bestemd voor Stichting MOOI. Vorm en inhoud van deze scriptie zijn vooral informatief en adviserend.

Tot slot wordt vermeld dat de scriptie mede tot stand is gekomen dankzij de begeleiding, kennis, suggesties en feedback van de bedrijfsbegeleider, Dhr. M. Knijnenburg en mijn begeleidende docent, Dhr. H. Bos. Daarnaast worden de jongeren en ondernemers bedankt, die een bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek.

Ik wil u allen bedanken en veel leesplezier toewensen.

Den Haag, augustus 2011

Ashna van der Veen

Inhoudsopgave

Samenvatting	8
Inleiding	10
LEESWIJZER	10
Hoofdstuk 1 Onderzoeksopzet.....	12
1.1 AANLEIDING.....	12
1.2 DOELGROEP VAN HET ONDERZOEK.....	12
1.3 DOELSTELLING.....	12
1.4 VRAAGSTELLING	12
1.5 DESKRESEARCH	13
1.6 FIELDRESEARCH	13
Hoofdstuk 2 De organisatie	14
2.1 GESCHIEDENIS.....	14
2.2 DE TAAK VAN MOOI	14
2.3 WIE DOEN DIT WERK?.....	14
2.5 DOELSTELLINGEN	14
2.6 VISIE EN MISSIE VAN MOOI.....	15
Hoofdstuk 3 Project JOS	16
3.1 AANLEIDING PROJECT.....	16
3.2 DOELSTELLING PROJECT JOS	16
3.3 DOELGROEP.....	17
3.4 PROJECT FASEN	17
Hoofdstuk 4 De wijkanalyse	18
4.1 LIGGING.....	18
4.2 INWONERS.....	19
4.3 SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE PROBLEMEN.....	19
Hoofdstuk 5 Jongeren.....	20
Samenstelling van de jongeren.....	20
5.1 DEFINITIE VAN JONGEREN	20
5.2 ACHTERGROND VAN DE JONGEREN.....	20
5.3 DE BELEVING VAN JONGEREN OVER DE WIJK.....	20
Jongeren en ondernemerschap	21
5.4 BEELDVORMING VAN JONGEREN OVER ONDERNEMERSCHAP.....	21
5.5 BEHOEFTE VAN DE JONGEREN AAN HET PROJECT JOS	21
5.6 BIJDRAGE PROJECT JOS VOOR DE JONGEREN IN MOERWIJK.....	22

Hoofdstuk 6 Ondernemers	24
Samenstelling van de bedrijvigheid	24
6.1 WAT IS ONDERNEMEN.....	24
6.2 PROFIEL VAN DE ZELFSTANDIGE ONDERNEMER IN MOERWIJK	24
6.3 AANTAL ONDERNEMERS	25
6.4 BEDRIJVGHEID IN MOERWIJK.....	25
Het ondernemingsklimaat.....	26
6.5 BELEVING VAN DE WIJK EN HET ONDERNEMERSCHAP	26
6.6 ONDERNEMINGSKLIMAAT	27
6.7 DE BETEKENIS VAN HET ONDERNEMINGSKLIMAAT VOOR HET PROJECT JOS	27
Hoofdstuk 7 Succesfactoren voor JOS	28
7.1 SWOT- ANALYSE PROJECT JOS	28
Conclusies en aanbevelingen	29
CONCLUSIES	29
AANBEVELINGEN	30
Literatuurlijst.....	31
BOEKEN.....	31
RAPPORTEN	31
WEBSITES.....	31
INTERVIEWS.....	31
Bijlagen.....	33
BIJLAGE 1 INTERVIEWVRAGEN: JONGEREN IN MOERWIJK	33
BIJLAGE 2 INTERVIEWVRAGEN: ONDERNEMERS IN MOERWIJK.....	34
BIJLAGE 3 ANALYSE INTERVIEWS: JONGEREN	36
BIJLAGE 4 ANALYSE INTERVIEWS: ONDERNEMERS.....	47

Samenvatting

Stichting MOOI is een welzijnsorganisatie in Den Haag en biedt een uitgebreid pakket aan welzijnsactiviteiten voor bewoners in de stadsdelen Escamp, Laak en in Zoetermeer en omgeving.

MOOI heeft het project JOS opgezet om jongeren in Moerwijk de mogelijkheid te bieden een ondernemende houding te ontwikkelen en hen te laten ervaren welke kansen het ondernemerschap biedt. Met dit project wil MOOI op lange termijn zorgen voor een stabiele middenklasse en op korte termijn de jeugdoverlast terugdringen. Om de haalbaarheid van het project JOS te bepalen is een SWOT- analyse opgesteld. De succesfactoren van het project zijn: beschikbaarheid van professionele begeleiding, samenwerking van partners en het beschikbaar hebben van subsidies. Een faalfactor is dat er onvoldoende vooronderzoek is gedaan.

Moerwijk is één van de door de gemeente benoemde krachtwijken. De samenstelling van de bewoners in Moerwijk is divers. Meer dan de helft van de bewoners is van niet-Nederlandse afkomst. De meeste gezinnen in deze wijk moeten rond komen van een minimum inkomen. In deze wijk doen zich een aantal sociaal maatschappelijke problemen voor zoals de hangjongeren problematiek, sociale overlast en verloedering.

Er is onderzoek gedaan naar het ondernemingsklimaat in Moerwijk en verder is gekeken naar de behoefte van jongeren om te gaan ondernemen en of zij dit met behulp van het project JOS willen doen. Er zijn interviews afgenomen bij 10 jongeren in de leeftijdscategorie van 16 tot 25 jaar en bij 10 ondernemers in Moerwijk. Door de beperkte tijd die beschikbaar was voor het onderzoek en de ongunstige periode (vakantie), was het niet mogelijk meer jongeren en ondernemers te interviewen. De onderzoeksresultaten zijn daarom niet representatief, omdat deze slechts een indicatie geven van de werkelijke situatie in Moerwijk.

Het beeld dat deze jongeren hebben over het ondernemerschap is divers. De meeste jongeren geven aan geen eigen onderneming te willen oprichten. Zij willen doorstuderen of werken voor een werkgever. De redenen zijn: geen inkomenszekerheid, veel verantwoordelijkheid en hard werken. Dit neemt niet weg, dat deze jongeren wel een positieve houding hebben tegenover het project. Mochten zij ondernemer willen worden, dan willen zij dit wel met JOS doen, omdat zij dit project een goed initiatief vinden en het een goede opstap biedt naar het ondernemerschap.

Er is voor dit onderzoek ook aan ondernemers gevraagd hoe zij het ondernemerschap in Moerwijk ervaren. Er zijn 834 eenmanszaken in verschillende branches. De Betje Wolfstraat is een goed voorbeeld, die de diversiteit van het winkelaanbod weerspiegelt. De ondernemers geven aan het lastig te vinden een duidelijke typering over het ondernemingsklimaat in de zin van gunstig of ongunstig uit te spreken.

Zij vinden dat dit sterk afhankelijk is van het type onderneming die een (toekomstige) ondernemer wil opstarten. De goede ligging, bereikbaarheid en het gratis parkeren worden door de klanten en ondernemers gewaardeerd. Dit in tegenstelling tot de verpaupering van de wijk en de hangjongeren problematiek.

Om antwoord te geven op de centrale vraag: *“In hoeverre zijn jongeren in Moerwijk bereid en in staat een onderneming op te starten met behulp van het project JOS en biedt deze wijk een positief klimaat voor het ondernemerschap?”* kan geconcludeerd worden dat op grond van de resultaten van dit onderzoek het ondernemingsklimaat in Moerwijk voldoende gunstig lijkt voor het starten van nieuwe ondernemingen en dat jongeren in Moerwijk bereid lijken te zijn om onder begeleiding van JOS zelfstandige ondernemer te worden. Vooralsnog, moet in acht worden genomen dat deze onderzoeksresultaten niet representatief zijn en slechts een indicatie van de werkelijke situatie weergeven in Moerwijk. Voor het verkrijgen van representatieve onderzoeksresultaten, dient MOOI een grootschalig onderzoek te houden onder een groot aantal jongeren en ondernemers in Moerwijk.

Inleiding

Stichting MOOI staat als welzijnsorganisatie voor **Maatschappelijke Ondersteuning van Omgeving en Individu**. MOOI biedt een uitgebreid pakket aan welzijnsactiviteiten voor bewoners in de Haagse stadsdelen Escamp en Laak en in Zoetermeer en omgeving¹.

Het stadsdeel Escamp is onderverdeeld in zes wijken, namelijk: Bouwlust, Vrederust, Moerwijk, Morgenstond, Rustenburg Oostbroek Leyenburg (R.O.L.) en Wateringse Veld. Dit stadsdeel kent onder andere twee soorten problemen. De middenklasse en de kleine zelfstandigen vertrekken uit de wijken en er is sprake van jeugdoverlast. Het gevolg is de achteruitgang van de leefbaarheid in de wijken. Omdat deze problemen zich het meeste voordoen in Moerwijk, is het onderzoek afgebakend tot deze wijk.

Stichting MOOI wil met het project 'Jong Ondernemerschap' (JOS), dat zij heeft bedacht, de aansluiting tussen de theorie en de praktijk van het ondernemerschap onder jongeren in Moerwijk bevorderen onder het motto: Jong ondernemen in Moerwijk. MOOI wil dit realiseren door in samenwerking met het bedrijfsleven, de gemeente Den Haag, woningbouwcorporaties, het onderwijs en ander professionals, jongeren een ondernemende houding te laten aannemen en te motiveren en begeleiden naar het ondernemerschap. De samenwerking tussen deze instellingen en professionals komt tot uiting door bijdragen van sponsors die het project JOS financieel of in natura ondersteunen. Door de bijdragen en inzet van deze instellingen, professionals en stichting MOOI worden jongeren in Moerwijk in de gelegenheid gesteld om te ervaren, welke kansen en uitdagingen het ondernemerschap biedt.

Leeswijzer

De leeswijzer verschaft inzicht in de opbouw en inhoud van de scriptie.

- *Hoofdstuk 1: Onderzoeksopzet*

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de onderzoeksopzet. Het doel van het onderzoek, de doelgroep, de centrale vraag met bijbehorende deelvragen en desk- en fieldresearch worden in dit hoofdstuk behandeld;

- *Hoofdstuk 2: De organisatie*

In dit hoofdstuk wordt er een omschrijving van de stichting, de doelstellingen, de visie en missie weergegeven;

- *Hoofdstuk 3: Project opzet JOS*

Waarom het project is opgericht, voor welke doelgroep en het project opzet worden in dit hoofdstuk behandeld;

¹ <http://www.stichtingmooi.nl> Omschrijving MOOI

- *Hoofdstuk 4: De wijkanalyse*

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de samenstelling van de wijk waaronder: de ligging, de inwoners en de maatschappelijke problemen in Moerwijk;

- *Hoofdstuk 5: Jongeren*

Dit hoofdstuk beschrijft de samenstelling van de jongeren in Moerwijk en de beeldvorming van jongeren over het ondernemerschap, de behoefte aan en kansen van het project JOS;

- *Hoofdstuk 6: Ondernemers*

In dit hoofdstuk wordt het begrip ondernemerschap beschreven en wat dit betekent voor de ondernemers. Daarnaast wordt er inzicht gegeven in de beleving van ondernemers van Moerwijk en het ondernemerschap in deze wijk. Ook wordt er een profiel van de ondernemer geschetst en wordt bedrijvigheid en het ondernemingsklimaat in deze wijk beschreven;

- *Hoofdstuk 7: Succesfactoren voor project JOS*

De succesfactoren die de haalbaarheid van het project JOS bepalen zijn in dit hoofdstuk opgesomd;

- *Conclusies en aanbevelingen*

De scriptie wordt afgesloten met de beschrijving van een aantal conclusies en aanbevelingen voor MOOI en tevens de beantwoording van de centrale vraag;

- *Bijlagen*

Een overzicht van interviewvragen en de analyses van de interviews zijn terug te vinden in de bijlagen;

- *Literatuurlijst*

In de literatuurlijst zijn de bronnen (literatuur, websites en interviews) opgenomen, die zijn geraadpleegd voor het onderzoek.

Hoofdstuk 1 Onderzoeksopzet

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de onderzoeksopzet. Het doel van het onderzoek, de doelgroep, de centrale vraag met bijbehorende deelvragen en desk- en fieldresearch worden in dit hoofdstuk behandeld.

1.1 Aanleiding

Zoals beschreven in de inleiding, kent stadsdeel Escamp twee problemen. MOOI wil voorkomen dat de wijken in dit stadsdeel steeds meer achteruitgaan. Uit deze gedachte is het project JOS ontstaan. Met het project JOS wil MOOI op de lange termijn zorgen voor een stabiele middenklasse en op korte termijn de jeugdoverlast terugdringen, om zo de leefbaarheid in de wijken, met name Moerwijk, te verbeteren. Volgens MOOI kan dit doel worden bereikt door jongeren te begeleiden naar het ondernemerschap.

1.2 Doelgroep van het onderzoek

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit jongeren, in de leeftijdscategorie van 16 tot 25 jaar, die afkomstig zijn uit Moerwijk. Daarnaast worden ook de zelfstandige ondernemers in deze wijk benaderd voor het onderzoek.

1.3 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is stichting MOOI inzicht geven in de wijksamenstelling, de beeldvorming van jongeren en ondernemers over het ondernemerschap en de behoefte van jongeren aan het project JOS.

1.4 Vraagstelling

De centrale vraag in dit onderzoek luidt:

In hoeverre zijn jongeren in Moerwijk bereid en in staat een onderneming op te starten met behulp van het project JOS en biedt deze wijk een positief klimaat voor het ondernemerschap?

Deze centrale vraag is mede te beantwoorden door de volgende deelvragen:

1. Wat is de samenstelling van de jongeren in Moerwijk?
2. In welke mate leeft de wens om te gaan ondernemen bij de jongeren in Moerwijk en kan JOS daarin iets betekenen?
3. Wat is de samenstelling van de bedrijvigheid (MKB) in Moerwijk?
4. Wat is het ondernemingsklimaat in Moerwijk, en wat is de betekenis daarvan voor JOS en de ondersteuning van jongeren bij het starten als ondernemer?
5. Welke succesfactoren bepalen de kans van slagen van het project JOS?

1.5 Deskresearch

Deskresearch is gedaan door het verzamelen van relevante gegevens die beschikbaar zijn over het onderwerp. Hierbij is gebruikt gemaakt van het ondernemingsplan voor de beschrijving van de organisatie en het wijkperspectief van Escamp voor het inzicht in van de maatschappelijke problemen in Moerwijk. Ook zijn er documenten op de website van de gemeente Den Haag geraadpleegd voor de beschrijving van de wijkanalyse.

1.6 Fieldresearch

Naast deskresearch is verder gebruik gemaakt van fieldresearch. Fieldresearch bestond uit de afname van interviews met een aantal jongeren, jongerenwerkers en ondernemers in Moerwijk. Voor het onderzoek zijn er in totaal 15 jongeren, twee jongerenwerkers en 20 zelfstandige ondernemers benaderd. Dit resulteerde in een respons van tien jongeren, twee jongerenwerkers en tien ondernemers. De vijf jongeren die geen medewerking hebben verleend, waren niet geïnteresseerd of hadden geen tijd voor het interview. Daarnaast zijn er diverse redenen waarom de helft van het aantal ondernemers niet heeft deelgenomen aan het onderzoek. Veel gaven aan geen tijd te hebben. In een aantal zelfstandige ondernemingen, waren de ondernemers/ eigenaren niet aanwezig en enkele hadden geen interesse.

De vragenlijsten en analyse van de interviews zijn terug te lezen in de bijlagen 1 tot en met 4. De jongeren, ondernemers en jongerenwerkers zijn persoonlijk benaderd. De onderzoeksmethode die hiervoor is gebruikt zijn diepte interviews.

Er is getracht zoveel mogelijk jongeren en ondernemers te benaderen voor het onderzoek, maar vanwege de beperkte tijd, was het niet haalbaar om dit aantal te vergroten. Daarnaast was de periode niet erg gunstig voor de afname van de interviews. Veel jongeren waren op vakantie in het binnen- of buitenland of op zomerkamp. Ook waren een aantal zelfstandige ondernemingen gesloten in verband met vakantie.

Het aantal interviews is klein ten opzichte van de populatie jongeren en ondernemers, waardoor de onderzoekresultaten indicatief zijn en geen representatief beeld geven van de werkelijke situatie.

Hoofdstuk 2 De organisatie

In dit hoofdstuk wordt er een omschrijving van de stichting, de doelstellingen, de visie en missie weergegeven.

2.1 Geschiedenis

Op 16 januari 2004 is stichting MOOI gestart met het welzijnswerk in stadsdeel Laak in Den Haag. Na het faillissement van Ondernemend Welzijn eind 2003 ging het niet goed met het welzijnswerk in dit stadsdeel. MOOI Escamp (destijds Stichting Welzijn Escamp, opgericht begin 1993) heeft toen werkzaamheden in één van de gebieden in het stadsdeel Laak, overgenomen. Hiervoor is welzijnsorganisatie MOOI Laak opgericht. MOOI Escamp is op 1 januari 2008 gefuseerd met MOOI Laak en MOOI Zoetermeer e.o. Deze fusie leidde tot de nieuwe stichting MOOI, waarin de oude instellingen een eigen identiteit en resultaatverantwoordelijkheid hielden en de inzet van medewerkers gericht bleven op de buurten en wijken van Escamp Laak en Zoetermeer en omgeving.

2.2 De taak van MOOI

MOOI zet zich in voor het verbeteren van het welzijn van de bewoners Escamp, Laak en Zoetermeer. MOOI heeft het werk verdeeld in peuterspeelzaalwerk, kinderwerk, jongerenwerk, volwassenenwerk, ouderenwerk en maatschappelijk werk.

2.3 Wie doen dit werk?

Er werken bij MOOI 486 medewerkers, ruim 800 vrijwilligers en 120 stagiaires. Zij staan allen klaar om in samenwerking met vele partijen, zoals bewoners(groepen), instellingen en organisaties activiteiten en diensten aan te bieden op het gebied van welzijn, sport, onderwijs, cultuur, zorg, veiligheid en wonen².

2.5 Doelstellingen

1. MOOI heeft ten doel: het ontwikkelen, uitvoeren, stimuleren, coördineren van en adviseren over het welzijnswerk in de gemeente Den Haag en de daarbinnen gelegen stadsdelen Laak, Escamp en Zoetermeer en omgeving.
2. MOOI tracht dit doel te realiseren door:
 - Het uitvoeren van maatschappelijk werk, ouderen werk en peuterspeelzaalwerk;
 - Het exploiteren van welzijnsaccommodaties;
 - Het ondersteunen van bewonersinitiatieven op het gebied van welzijn³.

² <http://www.stichtingmooi.nl> Organisatie MOOI

³ Rapport: De Kleine Coöperatie Eigenwijzer: Organisatieomschrijving en doelstellingen MOOI

2.6 Visie en missie van MOOI

Visie:

MOOI is:

- Verbindend, herkenbaar en zichtbaar; dichtbij.

MOOI heeft:

- Kwaliteit, vakmanschap en vertrouwen; goed imago en open uitstraling;
- Medewerkers die zich opstellen als ambassadeurs van MOOI.

MOOI wil zijn:

- Direct aanspreekbaar op elk niveau en ondernemend;
- Betrouwbaar; lerend en ontwikkelend;
- Bewust, efficiënt, flexibel, toekomstbestendig.

Missie:

MOOI verzorgt welzijnswerk dat zowel sociale ondersteuning als sociale ontwikkeling biedt:

1. *Sociale ondersteuning*

Het door signalering, interventie en toewijding versterken van de zelfredzaamheid van individuele bewoners, zodat zij ook kunnen deelnemen in de maatschappij en na succesvolle interventies geen zorg meer behoeven. Daarnaast gaat het om het bieden van ondersteuning aan diegenen die - ook met geboden begeleiding - niet goed in staat zijn tot zelfredzaamheid.

2. *Sociale ontwikkeling*

Mogelijk maken en bevorderen van de sociale ontwikkeling van groepen bewoners, waar het gaat om maatschappelijke thema's als sociale cohesie, burgerschap en participatie. Welzijn vervult daarnaast vanuit de uitvoeringspraktijk een belangrijke signalerende functie⁴.

⁴ Ondernemingsplan MOOI 2011: Visie en Missie MOOI

Hoofdstuk 3 Project JOS

Waarom het project is opgericht, voor welke doelgroep en het project opzet worden in dit hoofdstuk behandeld.

Project JOS is nieuw in zijn opzet en nog niet eerder toegepast. Er zijn veel aspecten niet onderzocht. Hierdoor kan niet veel worden gezegd over de verwachte uitkomst. Stichting MOOI heeft bijvoorbeeld geen inzicht in het aantal jongeren dat via project JOS bemiddeld kunnen worden naar het zelfstandige ondernemerschap en de kosten die het project met zich meebrengt.

3.1 Aanleiding project

Het stadsdeel Escamp kent onder andere twee soorten problemen. De middenklasse en de kleine zelfstandigen vertrekken uit de buurten en er is sprake van jeugdoverlast. Stichting MOOI heeft het project JOS bedacht om op de lange termijn te zorgen voor een stabiele middenklasse en op korte termijn de jeugdoverlast terug te dringen. Dit doel wil MOOI bereiken door jongeren te begeleiden naar ondernemerschap.

3.2 Doelstelling project JOS

De centrale doelstelling van het project JOS is zoveel mogelijk jongeren in Moerwijk de mogelijkheid bieden een ondernemende houding te ontwikkelen en hen te laten ervaren welke kansen en uitdagingen het ondernemerschap biedt. In de optiek van MOOI biedt dit project de meest effectieve manier om het ondernemerschap bij jongeren te ontwikkelen en te bevorderen. Hiermee wil MOOI bereiken dat jongeren zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien.

Het project JOS is onderverdeeld in vijf segmenten, namelijk: wijk, instituties, financiën, jongeren en professionals. Hieronder volgt een korte beschrijving van de vijf segmenten:

- Wijk: Onder dit segment wordt verstaan de omgeving waarbinnen het onderzoek zal plaatsvinden;
- Instituties: Dit zijn de instellingen die belang hebben bij het project;
- Financiën: Dit segment geeft de financiële begroting weer voor realisatie van het project. Ook wordt hier de subsidieaanvraag behandeld⁵;
- Jongeren: Het project is ontwikkeld voor de doelgroep jongeren tussen de 16 tot 25 jaar;
- Professionals: Professionals zijn bedrijven en instellingen (samenwerkingspartners), die een bijdrage kunnen leveren aan het JOS project, om dit te doen slagen.

⁵ Stichting MOOI ontvangt diverse subsidies zoals het project subsidies van de gemeente. Deze subsidies zijn bedoeld voor welzijnsprojecten met een specifiek doel, zoals project JOS.

3.3 Doelgroep

Het project richt zich op de jongeren in Moerwijk, namelijk de 16-25 jarigen die de ambitie hebben om ondernemer te worden. Project JOS gaat er van uit dat een groot deel van de jongeren in Moerwijk kunnen worden opgeleid tot zelfstandige ondernemer.

3.4 Project fasen

Het project JOS valt uiteen in een aantal fasen die jongeren moeten doorlopen bij deelname aan het project. De verschillende fasen geven aan hoe het project tot stand komt en wat per fase aan bod zal komen. Een kanttekening: de beschrijving van het project fasen is een voorlopige schets, omdat dit project zich nog in de oriënterende fase bevindt.

- **Fase 1: Kennismakingsfase**

In de eerste fase zal kennis worden gemaakt met ondernemerschap. De jongeren worden geïnformeerd over bijvoorbeeld 'Zomer ondernemen', waarbij zij dan de gelegenheid kunnen krijgen om tijdens de zomer een eigen onderneming voor een paar weekjes te runnen. Dit kan dan worden gezien als een trainingsmoment en tegelijkertijd een testfase.

- **Fase 2: Wervingsfase**

Tijdens deze fase zullen de jongeren die zich hebben aangemeld voor het project een intakegesprek krijgen. Op basis van dit gesprek worden zij dan geselecteerd om deel te nemen aan het project. In deze fase moet blijken of voldoende jongeren in aanmerking komen voor deelname.

- **Fase 3: Ontwikkelfase**

In deze fase zullen de jongeren trainingen en/of cursussen krijgen in het ondernemerschap. De nodige professionals zullen hier de begeleiding, coaching en ondersteuning bieden.

- **Fase 4: Startfase**

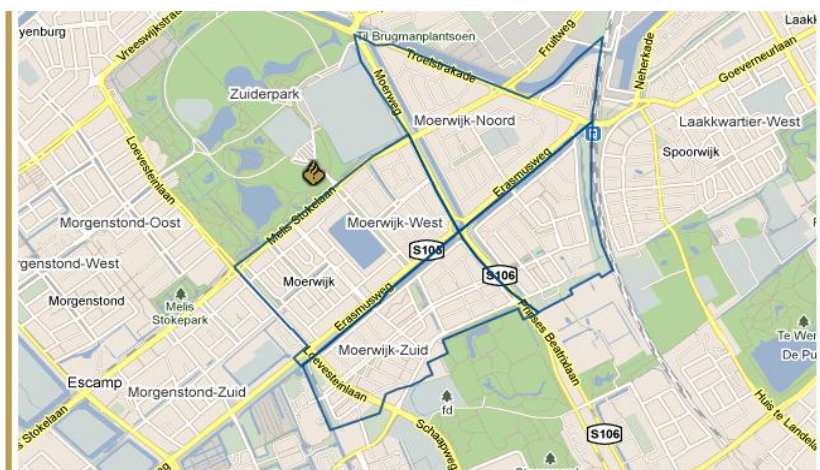
Als de jongeren de drie fasen hebben doorlopen, beschikken zij in de vierde fase over de knowhow. Zij kunnen dan in deze fase van start gaan als zelfstandige ondernemer binnen of buiten de corporatie.

Hoofdstuk 4 De wijkanalyse

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de samenstelling van de wijk waaronder: de ligging, de inwoners en de maatschappelijke problemen in Moerwijk.

4.1 Ligging

Moerwijk ligt in het stadsdeel Escamp in Den Haag. Het is een Haagse wijk die ten zuidwesten ligt van het centrum van Den Haag. Moerwijk wordt omsloten door de Troelstrakade, de Loevesteinlaan, de Melis Stokelaan en de Moerweg⁶. Op de kaart hieronder is Moerwijk blauw omkaderd.

Figuur 1 Moerwijk⁷

In 2007 heeft minister Vogelaar 40 krachtwijken aangewezen. In deze wijken vindt een traject plaats waarmee de leefbaarheid, veiligheid en werkloosheid verbeterd zal worden. In Den Haag zal de gemeente samen met de Haagse woningcorporaties (Vestia, Staedion en Haag Wonen) en andere partijen aan de slag om de leefbaarheid in de vier Haagse krachtwijken: Transvaal, Schilderswijk, Stationsbuurt/ Rivierenbuurt en Zuidwest (Moerwijk, Morgenstond, Bouwlust en Vredesrust) te bevorderen.

Moerwijk is dus één van de door de gemeente benoemde krachtwijken. Daardoor staat deze wijk bekend als een achterstand- of probleemwijk. Dit zorgt voor een negatief imago in de wijk. Moerwijk wordt vaak geassocieerd met een wijk waar veel criminaliteit heerst, waarbij de mate van onveiligheid groot is. Daarnaast wordt de wijk ook getypeerd als een multiculturele wijk, waar de achterstand in onderwijs, inkomen en werk hoog is. Zo blijkt uit cijfers van de buurtmonitor Den Haag.

⁶ <http://www.moerwijk.nl> Ligging Moerwijk

⁷ <http://www.google.nl> Afbeelding Moerwijk

4.2 Inwoners

Moerwijk telde op 1 januari 2010 18.951 bewoners. Volgens de bevolkingsprognose, zal het aantal bewoners in 2020 toenemen tot 19.775 inwoners. 64,3% van de bewoners in Moerwijk is van niet-Nederlandse afkomst. Van het aantal bewoners is 22,7% jonger dan 20 jaar, 13,5% behoort tot de ouderen en de rest, 63,8%, tot de 20 tot 64 jarigen⁸.

4.3 Sociaal maatschappelijke problemen

Moerwijk kent net als andere krachtwijken de maatschappelijke problemen zoals onder meer: de hangjongeren problematiek, overlast, criminaliteit, armoede en zwerfvuil.

Armoede

Uit cijfers van het Armoedemonitor Den Haag blijkt dat in Moerwijk het percentage huishoudens met een laag inkomen het grootst is, namelijk 73,6%. Een groot deel van het aantal huishoudens moeten leven op het sociaal minimum. Het gemiddeld besteedbaar inkomen van een huishouden is €21.300.

Verloedering

De bewoners in Moerwijk gaven hun mening over de mate van verloedering en sociale overlast in de wijk. In de Veiligheidsmonitor van 2009, gaven zij voor de mate van verloedering 5,4 punten en voor de mate van sociale overlast 3,6 punten. Deze score loopt van 0 tot 10. Een lage score is gunstig en een hoge score is ongunstig. Uit de afgenomen interviews komt dit onder andere ook naar voren. Moerwijk is een wijk met veel oude (sloop) woningen, onkruid langs woningen, bosjes die niet worden onderhouden en dergelijke. De gemeente en de woningbouwcorporaties doen vrij weinig aan het onderhoud van de woningen en omgeving in de wijk, aldus de jongeren van Moerwijk.

Sociale overlast

Sociale overlast is ook een aandachtspunt in de wijk. De meeste voorkomende problemen zijn vernieling van straatmeubilair, drugsoverlast, diefstal uit auto's en overlast van hangjongeren. Uit de interviews kwam naar voren dat bepaalde straten en omgevingen in Moerwijk aandachtsgebieden zijn. Zo zijn de Jan Vosstraat en de Jan Luykenlaan de hangplekken van veel jongeren. In de avonden zijn het groepen van meer dan 10 jongeren. Deze jongeren zijn soms aan het blowen en zorgen voor overlast. Buurtbewoners ervaren dit als onprettig en het wekt bij hen onveilige gevoelens op. Naast overlast, is zwerfvuil een terugkerend verschijnsel in de omgeving.

⁸ <http://denhaag.buurtmonitor.nl> Bevolking naar leeftijd en etniciteit

Hoofdstuk 5 Jongeren

Dit hoofdstuk beschrijft de samenstelling van de jongeren in Moerwijk en de beeldvorming van jongeren over het ondernemerschap, de behoefte aan en kansen van het project JOS.

Samenstelling van de jongeren

5.1 Definitie van jongeren

In dit onderzoek worden jongeren gedefinieerd als personen in de leeftijdscategorie van 16 tot 25 jaar, die woonachtig zijn in Moerwijk.

Door gebrek aan beschikbare gegevens over de samenstelling van de jongeren in Moerwijk, is informatie gebruikt die verkregen is uit de afgenomen interviews met jongeren.

5.2 Achtergrond van de jongeren

Er zijn interviews gehouden met 10 jongeren in de leeftijdscategorie van 16 tot 24 jaar. De samenstelling van de jongeren die hun medewerking hebben verleend bestaat voornamelijk uit vrouwen. De meeste van deze jongeren zijn schoolgaand. Van deze schoolgaande jongeren hebben acht een VMBO of MBO opleidingsniveau en één jongere een HBO opleidingsniveau. Voor deze acht jongeren geldt dat zij willen doorstromen naar het HBO. Twee van deze jongeren hebben een fulltime baan, vier een bijbaan. Deze jongeren zijn onder andere werkzaam in een supermarkt, schoonmaakbedrijf of een bejaardentehuis. Van de overige vier is er één met een MBO diploma op zoek naar een baan, hebben twee geen bijbaan en is er één werkloos (zonder diploma).

5.3 De beleving van jongeren over de wijk

Over het algemeen ervaren jongeren Moerwijk als een prettige multiculturele woonwijk, met veel groen, een goede ligging en bereikbaarheid met openbaar vervoer. Daarnaast is het een gezellige drukke wijk met veel winkels, ideaal voor het boodschappen doen. Ook waarderen deze jongeren het politietoezicht vooral op de hangplekken. Hierdoor voelen zij zich veiliger in de wijk.

Naast deze positieve kenmerken, zijn er volgens de jongeren ook een aantal aandachtspunten. De jongeren geven aan dat er weinig voorzieningen en activiteiten zijn, vooral na acht uur in de avond. Het wijkcentrum biedt wel een aantal activiteiten voor jongeren, maar door de beperkte openingstijden in de avond, hebben jongeren geen ander keus hun plezier op straat voort te zetten. Dit heeft tot gevolg dat zij op de hangplekken gaan staan, waardoor er overlast ontstaat. Dit zorgt voor overlast in de wijk en confrontaties tussen de politie en deze jongeren. Een ander aandachtspunt is, dat Moerwijk een wijk is met veel oude woningen, onkruid langs woningen, bosjes en struiken die niet regelmatig worden onderhouden. Ondanks het feit dat de wijk wat schoner wordt, moeten de gemeente en de woningbouwcorporaties meer aandacht besteden aan het onderhoud van de woningen en omgeving, aldus de jongeren van Moerwijk.

Jongeren en ondernemerschap

5.4 Beeldvorming van jongeren over ondernemerschap

Aan de jongeren werd de vraag gesteld of zij weten wat het ondernemerschap inhoudt. Het beeld dat deze jongeren hebben over het ondernemerschap is per jongere verschillend. Voor de één betekent ondernemerschap een eigen bedrijf hebben met veel verantwoordelijkheid als ondernemer. De ander is van mening dat ondernemer zijn een fulltime baan is met weinig vrije tijd en geen inkomenszekerheid. Voor enkele is het begrip ondernemerschap minder sprekend. Slechts één jongere gaf aan ervaring te hebben in het ondernemerschap, omdat hij in zijn vrienden- en familiekring veel ondernemers kent.

5.5 Behoeft van de jongeren aan het project JOS

Bijna alle jongeren hebben een beeld gevormd over de toekomst, blijkt uit de interviews. Opmerkelijk is dat één jongere helemaal geen idee heeft over zijn toekomst. Wellicht is dit te verklaren, doordat hij niet schoolgaand en niet werkzaam is. Van de tien jongeren geeft het merendeel (zes jongeren) aan geen eigen onderneming te willen opstarten. De meest genoemde redenen zijn doorstuderen of werken voor een werkgever, vanwege inkomenszekerheid en vrije tijd. Drie jongeren hebben wel de ambitie ondernemer te willen worden. De één wil met een eigen onderneming werkgelegenheid creëren, terwijl de ander graag flexibel wil werken en het ondernemerschap kan een uitdaging zijn.

Uit het bovenstaande blijkt dat de meeste jongeren geen ambitie hebben om een eigen onderneming op te starten. Dit geeft aan dat er op dit moment geen bewuste behoefte is aan het project, omdat de jongeren al weten wat zij in de toekomst willen doen. Maar dit sluit niet uit dat deze jongeren een positieve houding hebben tegenover het project JOS. Integendeel, zij vinden dit project een goed initiatief om jongeren die ondernemer willen worden te stimuleren en begeleiden naar het ondernemerschap. Jongeren die wellicht tot de markt voor ondernemers willen toetreden, geven aan gebruik te willen maken van het project. Dit, omdat het project JOS de mogelijkheid biedt voor zelfontplooiing, scholing, begeleiding, huisvesting en kennisoverdracht door professionals. De jongeren kunnen hierdoor een ondernemende houding ontwikkelen en ervaren welke kansen en uitdagingen het ondernemerschap biedt. De jongeren geven aan dat zij twee a drie avonden per week bereid zijn de trainingen en/of cursussen te volgen. Dit, omdat de meeste schoolgaand zijn en een bijbaan hebben.

Het aantal jongeren dat is ondervraagd is zeer beperkt ten opzichte van het totaal aantal jongeren in Moerwijk. De uitkomsten zijn daarom niet representatief voor alle jongeren. Er wordt geadviseerd dat MOOI een representatief onderzoek doet, waarbij een groot aantal jongeren wordt geïnterviewd. Hierdoor zal een betrouwbaar beeld ontstaan over de jongeren in relatie tot het project JOS.

5.6 Bijdrage project JOS voor de jongeren in Moerwijk

Het project JOS kan voor de jongeren in Moerwijk het volgende betekenen:

Het project JOS biedt jongeren de mogelijkheid om meer informatie te verkrijgen over ondernemerschap. Deze jongeren kunnen de juiste scholing krijgen om kennis te vergaren en ervaring op te doen over het ondernemerschap. Zij zullen worden ondersteund door professionals van MOOI en komen in aanmerking voor begeleiding, coaching en dergelijke. Op deze manier worden zij opgeleid, ontwikkelen zij een ondernemende houding en worden zo gevormd tot ondernemer.

Door kennis te nemen van de mogelijkheden van het zelfstandig ondernemerschap, kunnen jongeren voor zichzelf nagaan of het ondernemerschap hen aanspreekt. Zij kunnen door middel van een persoonlijk gesprek met een professional van het project JOS bepalen of hun bedrijfsdoelstellingen haalbaar zijn, indien zij ondernemer willen worden.

Het project JOS kan het zelfbeeld van de jongeren die deelnemen, positief beïnvloeden. Zij kunnen de eigen sterktes en zwaktes ontdekken. De jongeren krijgen hierdoor meer inzicht in hun kwaliteiten en kunnen met deze leren omgaan. Dit zorgt ervoor dat de jongeren een positief en realistisch zelfbeeld ontwikkelen en kan de mate van zelfvertrouwen toenemen.

Door middel van het project JOS, kan een sociale meerwaarde worden gecreëerd, doordat jongeren een bijdrage kunnen leveren aan de woon- en leefomgeving in de wijk. Dit kan de sociale cohesie, de leefbaarheid en de buurteconomie in de wijk stimuleren.

Daarnaast kunnen jongeren een voorbeeldfunctie vervullen voor anderen jongeren in de wijk en kunnen zij het aandeel jonge zelfstandige ondernemers in Moerwijk doen toenemen. Dit project kan ook als voorbeeldaanpak dienen voor andere (kracht) wijken.

Niet alleen op wijkniveau biedt het project kansen, maar ook op gemeentelijk niveau. Het project kan leiden tot een afname van het aantal voortijdige schoolverlaters in de wijk/gemeente, door jongeren weer een opleiding aan te bieden om alsnog een startkwalificatie te halen.

Ook biedt het project kansen voor jongeren met een uitkering, omdat de jongeren de mogelijkheid krijgen om met behoud van hun uitkering een onderneming te starten. Bij de gemeente Den Haag zijn hiervoor subsidieregelingen mogelijk. Dit kan ervoor zorgen dat op de lange termijn het aantal jongeren met een uitkering kan afnemen en het aantal jonge ondernemers kan worden vergroot⁹.

Tijdens het JOS project leren jongeren zelfstandig werken, initiatieven durven nemen, sociale vaardigheden ontwikkelen, netwerken opbouwen, doorzetten, samenwerken, resultaatgericht werken en marktgericht denken en handelen.

⁹ <http://www.denhaag.nl> Jongeren met een uitkering

Het uiteindelijke doel van het project is een houding te ontwikkelen ten aanzien van ondernemen, jongeren motiveren en begeleiden naar ondernemerschap, zodat zij toekomstperspectieven ontwikkelen om zelf in hun levensonderhoud te kunnen voorzien.

Ook vergroot het project JOS de kansen voor de jongeren op de arbeidsmarkt. Jongeren krijgen door deelname aan het project, meer kennis, verantwoordelijkheden, discipline en de mogelijkheid tot het (alsnog) behalen van een diploma. De jongeren hebben hierdoor meer kans op het vinden van een geschikte en goed betaalde baan. Dit zorgt ervoor dat jongeren serieuzer worden genomen en dat zij ook een bijdrage kunnen leveren aan de wijk en de maatschappij.

Hoofdstuk 6 Ondernemers

In dit hoofdstuk wordt het begrip ondernemerschap beschreven en wat dit betekent voor de ondernemers. Daarnaast wordt er inzicht gegeven in de beleving van ondernemers over Moerwijk en het ondernemerschap in deze wijk. Ook wordt er een profiel van de ondernemer geschetst en wordt bedrijvigheid en het ondernemingsklimaat in deze wijk beschreven.

Voor de interviews is aan 20 zelfstandige ondernemers gevraagd hun medewerking te verlenen aan dit onderzoek. Tien ondernemers hebben hun medewerking daadwerkelijk verleend. De zelfstandige ondernemers zijn actief in verschillende branches zoals: AGF (groentezaken), bloemenwinkels, brood- en banketzaken, buitenlandse levensmiddelenzaken, computershops, doe-het-zelfzaken, huishoudelijke- artikelenzaken, schoenenzaken, slagerijen, en telecomzaken¹⁰.

Samenstelling van de bedrijvigheid

6.1 Wat is ondernemen

Voor elke zelfstandige ondernemer heeft ondernemerschap een andere betekenis. Als je de boeken er op naslaat, komen de meeste definities van ondernemerschap op het volgende neer: 'Een ondernemer is iemand die zelfstandig een marktgerichte activiteit ontplooit voor eigen winst en risico'¹¹. Iemand die zich ten doel stelt een inkomen te verschaffen door met een bepaalde combinatie van arbeid, kapitaal en kennis een bedrijf te leiden of in stand te houden. Een ondernemer kan ook een persoon zijn die iets onderneemt en daarmee een maatschappelijke bijdrage levert. Kort gezegd, betekent ondernemer zijn initiatief nemen en marktkansen najagen. Een zelfstandige ondernemer wordt ook wel een zelfstandige zonder personeel (ZZP'er) genoemd¹².

6.2 Profiel van de zelfstandige ondernemer in Moerwijk

Een zelfstandige ondernemer is meestal de eigenaar van de zelfstandige onderneming. De ondernemer draagt de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van zijn of haar eigen bedrijf. Voor de ondernemers kan het ondernemerschap in de onderstaande begrippen worden gedefinieerd:

- *Zelfstandigheid*: het zelfstandig runnen van je eigen onderneming. Je werkt zelfstandig, je bent eigen baas en je neemt alleen de beslissingen;
- *Aansprakelijkheid*: je bent hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden en bezittingen van de eigen onderneming. Je moet niet alleen de winst, maar ook de verliezen kunnen dragen;
- *Flexibiliteit*: als ondernemer heb je vrijheid in wat je doet;
- *Motivatie en doorzettingsvermogen*: over voldoende motivatie en doorzettingsvermogen beschikken, want dat is de drijfkracht om je als ondernemer staande te houden in de ondernemersbranche;

¹⁰ <http://www.hbd.nl> Hoofdbedrijfschap Detailhandel: Branches

¹¹ Jong, M., Thomas, N., *Managers voor dertigers*. Assen, 2006

¹² <http://www.zzp-nederland.nl> Begrip: ZZP'er

- *Doorgroeien*: als ondernemer moet je hard werken, je inzetten in de onderneming om te kunnen (door) groeien als ondernemer en onderneming.

Elke ondernemer heeft kwaliteiten die voor hem of haar belangrijk zijn om de eigen onderneming succesvol te kunnen leiden. Die kwaliteiten zijn voor de ondernemer belangrijk en sluiten aan op zijn of haar persoonlijke beleving.

6.3 Aantal ondernemers

Op 1 januari 2011 waren er in totaal 1.070 personen in Moerwijk die zich als ondernemer hebben ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Dit wijkt af van het aantal ingeschreven ondernemingen. Van dit aantal zijn 822 man en 248 vrouw. De grootste ondernemers bevinden zich in de leeftijdscategorie van 30 tot en met 44 jaar. Slechts één ondernemer is jonger dan 20 jaar. Het project JOS kan hierop inspelen, omdat het project zich richt op jonge ondernemers in de leeftijdscategorie van 16 tot 25 jaar.

Als wordt gekeken naar de etniciteit van de ondernemers in Moerwijk, zijn het vooral de Nederlanders (437), Turken (198) en Bulgaren (119) die relatief gezien vaker een onderneming starten¹³. Dit blijkt ook uit onderzoek. De meeste ondernemers die hun medewerking hebben verleend zijn man en van Nederlandse afkomst en hebben de leeftijd vanaf 35 jaar.

6.4 Bedrijvigheid in Moerwijk

Een zelfstandige onderneming wordt ook wel een eenmanszaak genoemd. Beide begrippen hebben dezelfde betekenis. Volgens de Kamer van Koophandel is een zelfstandige onderneming te definiëren als het zelfstandig leveren van goederen en/of diensten aan anderen, met de bedoeling winst te maken. Het gaat hierbij om een bedrijfsvorm waarbij één persoon in alle opzichten verantwoordelijk is voor de onderneming. De eenmanszaak heeft geen rechtspersoonlijkheid, het is een economische activiteit van de natuurlijke persoon die de onderneming drijft¹⁴.

In Moerwijk zijn er op 1 januari 2011 in totaal 1.024 bedrijven en organisaties die zich hebben ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel, waarvan er in totaal 834 eenmanszaken oftewel zelfstandige ondernemingen zijn. Deze ondernemingen bevinden zich in verschillende branches.

Naast deze fysieke zelfstandige ondernemingen zijn er in de wijk acht webwinkels actief. Webwinkels zijn alleen ondernemingen die als hoofdactiviteit een internetshop hebben. Deze ondernemingen behoren tot een eenmanszaak¹⁵.

¹³ Telefonisch gesprek met een contactpersoon van de KvK te Den Haag

¹⁴ <http://www.wikipedia.org> Begrip: Ondernemer en eenmanszaak

¹⁵ Telefonisch gesprek met een contactpersoon van de KvK te Den Haag

In Moerwijk is de Betje Wolffstraat een goed voorbeeld van een straat, waar de diversiteit van het aantal zelfstandige ondernemingen breed is. Dit vertaalt zich in het winkelaanbod. In deze winkelstraat bevindt zich onder andere een bakker, twee slagers, een juwelier, een schoenenzaak, een doe-het-zelf zaak, telecomzaken, een snoepwinkel, twee kledingzaken, een eethuis, een kapsalon, een exotische winkel, een Wibra, een fotozaak, een Albert Heijn supermarkt, een schoenmaker, een café, een thuiszorgwinkel, een sigarenboer en een fietswinkel. Deze winkelstraat is druk bezocht en ideaal voor de bewoners in de omgeving. Dit in tegenstelling tot de Jan Luykenlaan. Deze straat ziet er namelijk verlaten uit en hier zijn veel leegstaande panden.

Het ondernemingsklimaat

6.5 Beleving van de wijk en het ondernemerschap

Moerwijk wordt door de meeste ondernemers omschreven als een achterstandswijk. Het is een verpauperde volkswijk met sociale problemen, lage inkomens en veel bewoners met een niet-Nederlandse etniciteit. De ondernemers vinden Moerwijk geen veilige woonwijk. Zij geven aan dat het in Moerwijk slecht gesteld is met de leefbaarheid en veiligheid van de bewoners. De meeste ondernemers hebben hierin geen tot weinig verandering of ontwikkelingen gezien, behalve dat de wijk nu veel schoner is. Om Moerwijk aantrekkelijk te maken voor (toekomstige) ondernemers en bewoners, moeten de sociale huurwoningen worden vervangen door koopwoningen. Hierdoor kan de verpaupering van de wijk worden gereduceerd en kan de samenstelling van de bevolking in de wijk veranderen. Ook vinden de ondernemers dat er meer aandacht moet worden besteed aan de veiligheid in de wijk. Er moet meer toezicht en controle van wijkagenten komen. Dit kan leiden tot een toename van het veiligheidsgevoel van bewoners.

De ondernemers die zijn geïnterviewd zijn ervaren ondernemers. Enkele zitten al meer dan 10 jaar in het ondernemerschap. Een aantal van deze ondernemers is hun eerste/ huidige onderneming in Moerwijk gestart. De redenen voor vestiging in deze wijk is per ondernemer verschillend. Een aantal redenen: Moerwijk heeft een goede ligging, er is een vergunning gekregen voor deze locatie, de doelgroep sluit aan op de zelfstandige onderneming en dat Moerwijk jaren geleden een nieuwe wijk was.

Veel ondernemers ervaren het ondernemerschap in Moerwijk als redelijk. De verklaring die zij hiervoor aandragen is, dat zij hun zelfstandige onderneming nog steeds draaiende kunnen houden. Zij geven aan nog omzet te maken, maar dat dit wellicht in de toekomst zal afnemen. Deze ondernemers hebben weinig tot niets gemerkt van de economische crisis in de onderneming, behalve dat het koopgedrag van de consument is veranderd. Veel consumenten gaan tegenwoordig naar de supermarkt of naar grote winkelstraten waar alles binnen handbereik is. Desondanks blijven de ondernemers positief spreken over het ondernemerschap in Moerwijk. Ook hier kan worden gezegd dat de bovenstaande uitkomsten als niet representatief kunnen worden beschouwd, omdat dit slechts een indicatie geeft.

6.6 Ondernemingsklimaat

Onder het ondernemingsklimaat wordt verstaan: het geheel van maatschappelijk- economische omstandigheden die invloed uitoefent op de bereidheid van de ondernemer om te investeren¹⁶.

Zoals aangegeven zijn de zelfstandige ondernemers in Moerwijk werkzaam in diverse branches. De ondernemers zijn van mening dat er voldoende mogelijkheden zijn voor nieuwe ondernemers. Genoemd zijn bijvoorbeeld: een viswinkel, een uitzendbureau of een slijterij. Alle ondernemers gaven aan om bij het starten van een nieuwe onderneming met name op zoek te gaan naar segmenten in de markt welke zijn ondervetegenwoordigd in Moerwijk en deze te exploiteren.

De ondernemers geven aan het lastig te vinden om een duidelijke typering van het ondernemingsklimaat in de zin van gunstig of ongunstig uit te spreken en of het rendabel is voor toekomstige ondernemers. Of Moerwijk een gunstig of ongunstig ondernemingsklimaat heeft, is afhankelijk van de (nieuwe) zelfstandige ondernemingen. Er wordt door ondernemers gezegd dat er tot op zekere hoogte last wordt ondervonden van hangjongeren, met name voor de klanten. Ook het imago en de verpaupering van de wijk kunnen een reden zijn waarom Moerwijk een ongunstig ondernemingsklimaat heeft. Daarentegen zijn de goede ligging, de bereikbaarheid van de locatie en het vrij (gratis) parkeren aspecten die door de ondernemers en klanten worden gewaardeerd. Op grond van deze aandachtspunten lijkt het ondernemingsklimaat als voldoende gunstig voor ondernemers. Als aan de negatieve aspecten wordt gewerkt, kan het imago van de wijk worden verbeterd, waardoor klanten zich veiliger gaan voelen en gemakkelijker de winkels kunnen bezoeken. Daarnaast kan de bereidheid om te investeren in een zelfstandige onderneming in Moerwijk van (toekomstige) ondernemers worden vergroot. Dit zorgt ervoor dat het ondernemingsklimaat gunstiger kan worden.

6.7 De betekenis van het ondernemingsklimaat voor het project JOS

Aan het project JOS de taak om een stimulerende rol in te nemen bij jongeren die de stap naar het ondernemerschap willen maken. Uit de boodschap van de ondernemers volgen een aantal duidelijke tips hoe deze rol ingevuld kan worden. Naast de begeleiding van het inhoudelijke aspect in de zin van een ondernemingsplan, locatie, investeringen etc., kan het project ook de taak van lokale toezichthouder of markt bureau op zich nemen. Deze toezichthouder zal dan in kaart brengen waar de kansen in de markt liggen. Zoals één van de ondernemers al aangaf, dat er bijvoorbeeld nog geen uitzendbureau of viswinkel in de wijk is gevestigd. Dit zou één van de bevindingen van het project JOS kunnen zijn, waarmee een toekomstige ondernemer geïnteresseerd kan worden om tot deze branche toe te treden. Dit zou de kans op succes van de nieuwe onderneming wellicht vergroten, omdat dit de gaten in de lokale markt op wijkniveau zijn. Een directe klantenkring is daarmee in feite al gegarandeerd. Project JOS zou om succes te hebben dus de taakinvulling kunnen verbreden door naast begeleiding van jongeren ook een stukje markttoezicht te verzorgen.

¹⁶ <http://www.encyclo.nl> Begrip: Ondernemingsklimaat

Hoofdstuk 7 Succesfactoren voor JOS

De succesfactoren die de haalbaarheid van het project JOS bepalen zijn in dit hoofdstuk opgesomd.

7.1 SWOT- analyse project JOS

STERKTES - Beschikbaarheid professionele begeleiding - Samenwerking met partners - Beschikbaar hebben van subsidies	ZWAKTES - Vooronderzoek in de segmenten van het project JOS
KANSEN - Sociale meerwaarde voor Moerwijk - Voorbeeldaanpak voor andere wijken	BEDREIGINGEN - Verslechtering economische situatie - Te weinig jongeren die zelfstandig ondernemer willen worden

De SWOT- analyse geeft de succesfactoren voor de haalbaarheid van het project JOS weer:

- Beschikbaarheid van professionele begeleiding vanuit het project JOS, ook nadat de jongere als zelfstandig ondernemer is gestart;
- Samenwerking met partners zoals woningcorporaties, scholen, gemeente, bedrijfsleven;
- Beschikbaar hebben van subsidies voor het financieel ondersteunen van de jonge ondernemer.

Stichting MOOI heeft professionele medewerkers in dienst die in staat zijn jongeren te ondersteunen bij het opzetten van een eigen onderneming. MOOI heeft veel ervaring met het samenwerken met de gemeente, woningbouwcorporaties en scholen. Deze ervaring kan van nut zijn bij de realisatie van het project JOS. Denk hierbij aan het beschikbaar krijgen van bedrijfsruimten voor de nieuwe ondernemingen, evenals het verkrijgen van subsidies. De jonge startende ondernemers beschikken waarschijnlijk niet over de financiële middelen, welke nodig zijn voor het opzetten van de zelfstandige onderneming. Door de samenwerking van Stichting MOOI met de gemeente en bank instellingen, kunnen financiële middelen worden vrijgemaakt.

Een faalfactor kan zijn: onvoldoende vooronderzoek. Bijvoorbeeld: JOS heeft op dit moment weinig informatie verzameld over de mogelijke branches waarin een onderneming gevestigd zou kunnen worden in Moerwijk. Het is belangrijk te weten aan welke soort onderneming behoefte bestaat in Moerwijk. Hierdoor kan een juiste match worden gemaakt tussen deze onderneming en een talentvolle jongere. Dit vergroot de kans van slagen van het project.

Conclusies en aanbevelingen

Het laatste hoofdstuk beschrijft de conclusies en aanbevelingen voor Stichting MOOI.

Naar aanleiding van onderstaande conclusies en aanbevelingen wordt antwoord gegeven op de centrale vraag van het onderzoek:

In hoeverre zijn jongeren in Moerwijk bereid en in staat een onderneming op te starten met behulp van project JOS en biedt deze wijk een positief ondernemingsklimaat voor het ondernemerschap?

Conclusies

Het onderzoek dat is verricht in het kader van deze scriptie is niet representatief voor de groep jongeren en ondernemers, waarop het project JOS betrekking heeft. Dit onderzoek geeft het resultaat van interviews met tien jongeren en tien ondernemers. Het onderzoek is kleinschalig gehouden, omdat er geen tijd was voor een grootschalig onderzoek. Bovendien waren de mogelijkheden jongeren en ondernemers te benaderen, beperkt door de vakantieperiode. Hierdoor zijn de onderzoeksresultaten slechts een indicatie en niet representatief voor de situatie in Moerwijk.

Volgens de geïnterviewde ondernemers lijkt het ondernemingsklimaat in Moerwijk voldoende gunstig. De ondernemingen kunnen zich financieel draaiende houden, dankzij een stabiele klantenkring. Ondernemers hebben aangegeven dat er vestigingsmogelijkheden zijn in Moerwijk voor ondernemingen in nieuwe marktsegmenten, zoals een viskraam of een slijterij. Stichting MOOI kan met het project JOS jongeren interesseren ondernemingen in de branches welke zijn ondervertegenwoordigd in Moerwijk te starten.

Uit het onderzoek blijkt dat een aantal jongeren bereid zijn via het project JOS een zelfstandige onderneming te beginnen, omdat zij begeleiding en scholing zullen krijgen van professionals. Zij ervaren Moerwijk als een prettige woonwijk en zien graag dat de gemeente en woningcorporaties de wijk renoveren en opbouwen. Om de kans van slagen van het project zo groot mogelijk te maken, zal Stichting MOOI de jongeren selecteren op ambitie en ondernemerstalent, zodat de groep jongeren gemotiveerd is om zelfstandige ondernemer te worden.

Op grond van de resultaten van dit onderzoek lijkt het ondernemingsklimaat in Moerwijk voldoende gunstig voor het starten van nieuwe ondernemingen en dat jongeren in Moerwijk bereid lijken te zijn onder begeleiding van JOS zelfstandige ondernemer te worden. Of dat ook echt zo is, zal moeten blijken uit nader onderzoek.

Aanbevelingen

Voor het verkrijgen van representatieve onderzoeksresultaten, dient MOOI een grootschalig onderzoek te houden onder jongeren en ondernemers in Moerwijk. Met deze onderzoeksresultaten kan MOOI nagaan of het project JOS kans van slagen heeft.

Het project JOS is niet duidelijk beschreven met betrekking tot de doelstellingen. Zo is niet bekend hoeveel jongeren zij willen opleiden tot zelfstandige ondernemer, de tijdsduur van het opleiding- en begeleidingstraject en wat de kosten mogen zijn per deelnemer. Er wordt geadviseerd om duidelijker kaders te schetsen voor het project JOS, zodat er beter inzicht is in de omvang van het project, waardoor kans van slagen groter wordt.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er weinig activiteiten en voorzieningen zijn voor de jongeren in de wijk, zoals uitgaansgelegenheden. Vanuit project JOS kan worden gestimuleerd dat toekomstige jonge ondernemers zich richten op voorzieningen voor jongeren, zoals een discotheek en dansschool. Dit kan ervoor zorgen dat minder jongeren op straat blijven rondhangen.

JOS dient goed te onderzoeken welke marktsegmenten zij wil bedienen in Moerwijk, zodat toekomstige jonge ondernemers weinig concurrentie zullen ondervinden van de bestaande ondernemers. Er dient ook goed te worden gekeken naar de interesse van de jonge ondernemers, zodat een goede match kan ontstaan tussen nieuwe ondernemers en het nog vrije marktsegment. Een jongere met bijvoorbeeld technische vaardigheden kan een prima fietsenmaker worden, maar zal zich niet thuis voelen in een kaaswinkel.

In samenwerking met gemeente en woningcorporaties kan Stichting MOOI met project JOS de winkelstraten in Moerwijk verbeteren, bijvoorbeeld de Jan Luykenlaan. Deze winkelstraat kenmerkt zich door leegstaande panden en weinig klantbezoek. De nieuwe zelfstandige ondernemingen kunnen in deze straat huisvesting vinden, waardoor de toegankelijkheid voor winkelend publiek verbeterd.

Stichting MOOI kan de bovengenoemde aanbevelingen overnemen, om zo de kans van slagen van het project JOS te vergroten.

Literatuurlijst

Boeken

- Baarda, D.B., de Goede, M.P.M., Teunissen, J., *Basisboek Kwalitatief onderzoek*. 2^e druk, Groningen/Houten, 2009;
- Hoogland, W., Dik, R., *Rapport over rapporteren*. 5^e druk, Groningen/Houten, 2006;
- Jong, M., Thomas, N., *Managers voor dertigers*. Assen, 2006;
- Kempen, P., Keizer, J., *Competent afstuderen en stagelopen*. 3^e druk, Groningen/Houten, 2006.

Rapporten

- *De Kleine Coöperatie Eigenwijzer*: Organisatieomschrijving en doelstellingen MOOI;
- *Ondernemingsplan MOOI 2011*: Visie en Missie MOOI;
- *Wijkprogramma Moerwijk*, Den Haag, 2011.

Websites

- <http://denhaag.buurtmonitor.nl> Bevolking naar leeftijd en etniciteit
- <http://www.denhaag.nl> Jongeren met een uitkering
- <http://www.encyclo.nl> Begrip: Ondernemingsklimaat
- <http://www.google.nl> Afbeelding Moerwijk
- <http://www.hbd.nl> Hoofdbedrijfschap Detailhandel : Branches
- <http://www.moerwijk.nl> Ligging Moerwijk
- <http://www.stichtingmooi.nl> Omschrijving MOOI Organisatie MOOI
- <http://www.wikipedia.org> Begrip: Ondernemer en eenmanszaak
- <http://www.zzp-nederland.nl> Begrip: ZZP'er

Interviews

- Bedrijfsadviseur Ondernemersportaal, dhr. B. van Lith: Gesprek betreffende ondernemerschap, Den Haag, 12-04-2011;
- Directeur dhr. D. Hooijmeijer en collega dhr. J. Timmermans: diverse gesprekken betreffende het project JOS, Den Haag, 2011;
- Jongeren: Gesprek betreffende verschillende aspecten (achtergrond, bekendheid MOOI, jong ondernemerschap, wijk, etc.) in wijkcentrum: Wateringse Veld (01-04-2011) en Moerwijk (16-05-2011);
- Jongerenwerker, dhr. N. Baggerman van wijkcentrum Wateringse Veld: Gesprek betreffende project JOS, Wateringse Veld, 01-04-2011;
- Jongerenwerker, dhr. S. Zuidwijk van wijkcentrum Moerwijk: Gesprek betreffende de (hang)jongeren en maatschappelijke problemen in Moerwijk, 12-05-2011;

- Medewerker van MOOI, dhr. R. Verbunt: Gesprek betreffende stichting MOOI, Den Haag, 16-03-2011;
- Medewerker van Kamer van Koophandel, Gesprek betreffende de bedrijvigheid in Moerwijk, Den Haag, 26-07-2011;
- Ondernemers van Moerwijk: Interview betreffende het ondernemerschap, Moerwijk, 26 en 27-07-2011;
- Jongeren van Moerwijk: Interview betreffende ondernemen en het project JOS, Moerwijk, 30 en 31-07-2011 & 2, 3, 4-08-2011.

Bijlagen

Bijlage 1 Interviewvragen: Jongeren in Moerwijk

Achtergrond

1. Wat is je leeftijd?
2. Ben je schoolgaand en of heb je een (bij)baan?
3. Wat doe je zoal in het dagelijks leven (na school/ werk of in de vakantie) als je niet studeert of een (bij)baan hebt?
4. Heb je hobby's?

Wijk

5. Hoe omschrijf je Moerwijk? Slecht/ Redelijk / Goed? Waarom vind je dat?
6. Vind je het prettig wonen in deze wijk?
7. Moerwijk is in 2007 benoemd tot een van de krachtwijken van Den Haag. Er is toen door de gemeente een project opgestart om de krachtwijken weer leefbaarder en veiliger te maken. Heb je in de afgelopen jaren ontwikkelingen gezien? Kun je een voorbeeld geven?
8. Wat moet er volgens jou gebeuren om van Moerwijk een prachtwijk te maken?

Project Jong Ondernemen in Moerwijk (JOS)

Stichting MOOI heeft een project `Jong Ondernemen in Moerwijk` (JOS) bedacht om de lange termijn te zorgen voor een stabiele middenklasse en de jeugdoverlast te reduceren in Moerwijk. MOOI wil door middel van dit project de jongeren interesseren voor het ondernemerschap en hen zoveel mogelijk begeleiden naar het ondernemerschap.

9. Weet jij wat ondernemen inhoudt?
10. Hoe sta jij tegenover het ondernemerschap? Positief/Neutraal/ Negatief
11. Wat zijn je plannen voor de toekomst? (Studeren/ Werken voor een baas of eigen onderneming?)
12. Zou jij in de toekomst een eigen bedrijf willen opstarten of ondernemer willen worden?
13. Wat voor bedrijf zou het zijn of in welke branche?
14. Wat is je motivatie en ambitie voor het eventueel opstarten van een eigen onderneming?

Samenwerking met MOOI

15. Mocht je ondernemer willen worden, zou je dit m.b.v. JOS willen doen?
16. Wat zou voor jou de reden zijn voor deelname?
17. Stel: als je ondernemer wilt worden en dit zonder hulp van JOS wilt doen, zou jij dit alsnog willen doen als MOOI een beloning hier tegenover zet?
18. In dit project zullen de jongeren de nodige scholing en begeleiding krijgen van professionals. Dit wil zeggen dat er per week cursussen en/of trainingen zullen worden verzorgd. Ben je bereid deze cursussen en/of trainingen te volgen?
19. Hoeveel keer per week of middagen /avonden zou jij dit willen doen?

Bijlage 2 Interviewvragen: Ondernemers in Moerwijk

Achtergrond

1. Hoelang bent u ondernemer?
2. Bent u in Moerwijk voor het eerst begonnen of had u elders al een onderneming? (Zo, nee waar was u gevestigd?)
3. Waarom heeft u gekozen de onderneming hier te vestigen?
4. Hoe ervaart u het ondernemerschap in Moerwijk? Slecht/ Redelijk / Goed? Waarom vindt u dat het slecht/ redelijk/ goed is?

Wijk

1. Hoe omschrijft u deze wijk? Slecht/ Redelijk /Goed? Waarom vindt u dat het slecht/ redelijk/ goed is?
2. Heeft u last van de (hang) jongeren in de wijk?
3. Is Moerwijk een veilige woonwijk?
4. Moerwijk is in 2007 benoemd tot een van de krachtwijken van Den Haag. Er is toen door de gemeente een project opgestart om de krachtwijken weer leefbaarder en veiliger te maken. Heeft u in de afgelopen jaar ontwikkelingen gezien? Kunt u dit met een voorbeeld aangeven?
5. Wat moet er volgens u gebeuren om van Moerwijk een prachtwijk te maken?

Ondernemingsklimaat

6. Zijn er volgens u veel zelfstandige ondernemers in Moerwijk?
7. Wat voor soort bedrijven/ winkels (ondernemers) ziet u het meeste in deze wijk?
8. Hoeveel klanten krijgt u ongeveer per dag?
9. Is het rendabel een onderneming in Moerwijk te starten?
10. Heeft Moerwijk een gunstig of ongunstig ondernemingsklimaat?
11. Zoals bekend is, is deze wijk een wijk met lage inkomens. Past u uw winkelprijzen aan deze doelgroep? Als u dat wel of niet doet, wat voor gevolgen heeft dit voor uw onderneming?
12. Wat voor advies heeft u voor jonge starters of ondernemers die hun bedrijf in Moerwijk wil opstarten?

Toekomstverwachtingen

13. In september 2008 is de economische crisis begonnen. Heeft uw onderneming hieronder geleden? Heeft dit de onderneming positief of negatief beïnvloed?
14. Zijn er door de crisis meer ondernemingen in het MKB gestart of juist failliet gegaan?
15. Denkt u dat het aantal zelfstandige ondernemers in de toekomst zal toe- of afnemen?
16. Wat verwacht u de komende jaren met betrekking tot uw onderneming? Blijft u in Moerwijk of gaat zich ergens anders vestigen? Verwacht u dat uw omzet zal dalen of stijgen?
17. Wat moet er gebeuren om Moerwijk aantrekkelijk te maken voor toekomstige ondernemers?

Project Jong Ondernemen in Moerwijk (JOS)

Stichting MOOI heeft een project `Jong Ondernemen in Moerwijk` (JOS) bedacht om de lange termijn te zorgen voor een stabiele middenklasse en de jeugdoverlast te reduceren in Moerwijk. MOOI wil door middel van dit project de jongeren interesseren voor het ondernemerschap en hen zoveel mogelijk begeleiden naar het ondernemerschap.

18. Wat vindt u van zo'n project?
19. Denkt u dat het ondernemingsklimaat hierdoor positief kan worden beïnvloed? (Zo ja/ nee, waarom?)
20. Bent u bereid met stichting MOOI samen te werken om jongeren in Moerwijk te begeleiden naar ondernemerschap?
21. Denkt u dat dit project JOS kans van slagen heeft in Moerwijk?
22. Wat kan MOOI doen om dit project bij de jongeren te introduceren?
23. Hoe kan dit project een bijdrage leveren voor de jongeren en het ondernemerschap?

Bijlage 3 Analyse interviews: Jongeren

De onderstaande interviews zijn afgenomen bij jongeren die woonachtig zijn in Moerwijk. De interviews hebben voornamelijk in de straten van deze wijk plaatsgevonden. De gespreksduur van de interviews varieerde van een half uur tot een uur. De resultaten van de interviews zijn geanalyseerd in deze bijlage van de scriptie en zijn gebaseerd op de gesprekken van de jongeren in de leeftijdscategorie van 16 tot 25 jaar.

Interview

Datum: 30-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere is 18 jaar en schoolgaand. Zij zit op het MBO en doet niveau 3/4. Naast het studeren heeft zij 's avonds ook een vaste bijbaan. Zij is op dit moment opzoek naar vakantiewerk. Zij heeft al een aantal sollicitatiebrieven verstuurd, maar tot op heden geen succes. Naast haar studie en werk heeft zij ook nog een aantal hobby's zoals tekenen, fietsen en haar bezigheid met haar vogel.

Wijk

Moerwijk omschrijft deze jongere als een prettige woonwijk. Zij woont al 18 jaar in deze wijk. Het is lekker rustig in de wijk, er is veel groen en zij voelt zich thuis in de omgeving. Zij beoordeelt de wijk als redelijk, omdat er in de wijk weinig te doen is voor jongeren en het is 's avonds een beetje gevaarlijk om als meisje alleen door de straten te lopen. Vroeger kon zij als klein kind lekker buiten spelen, maar nu zijn er weinig tot geen speeltoestellen voor de kinderen in de wijk. In sommige straten van Moerwijk zijn er in de namiddag veel hangjongeren. Nagenoeg kun je deze jongeren elke dag op de hoeken van de straten zien, behalve wanneer het slecht weer is. Deze jongere heeft geen last van de hangjongeren, maar vindt wel dat zij soms voor overlast zorgen in de omgeving. Regelmatig ziet zij wijkagenten door de straten rijden om controle en toezicht te houden. Dit vindt zij wel prettig. Je voelt je dan toch veilig, althans de jongere. Dit is wel een verbetering ten opzichte van de voorgaande jaren. Zij gaf ook aan dat het nu veel schoner is in de wijk. Regelmatig komt de vuilophaaldienst en burenschoonmaak om elkaar houden de omgeving schoon. Maar volgens haar moet er nog wel veel gebeuren om Moerwijk weer leefbaarder te maken. Zij is van mening dat er beter en meer gecommuniceerd moet worden tussen de gemeente en diverse instellingen om Moerwijk vooruit te brengen.

Project JOS

Aan deze jongere werd de vraag gesteld of zij weet wat het ondernemerschap inhoudt. Zij gaf als antwoord dat het ondernemerschap het volgende inhoudt: een eigen bedrijf/ winkel opstarten en voor jezelf beginnen. Zij staat positief tegenover het ondernemerschap en is wel enthousiast over het project. Zij vindt dat een ieder recht heeft op een stap in de toekomst en als men dit kan bereiken door een eigen bedrijf op te starten is dat goed.

Een ieder kan en mag zelf bepalen hoe zij invulling geven aan hun toekomst. Haar plannen voor de toekomst zijn allereerst haar studie afmaken en daarna opzoek gaan naar werk. Zij wil heel graag een baan in de dierenverzorging of als sociaal pedagogisch werker aan de slag. Zij heeft ook ideeën wellicht een eigen bedrijf/ winkel te beginnen, omdat je dan baas kunt zijn over je eigen dingen en zelf in je inkomen kan voorzien. Het is prettiger voor jezelf te werken dan voor een baas. Zij denkt dan een eigen onderneming op te starten in de modebranche. Maar zij gaf aan dat dit maar vage ideeën zijn en zij zich voorlopig wil concentreren op haar studie.

Samenwerking met MOOI

Mocht deze jongere ondernemer willen worden, dan zou zij dit wel met behulp van het project JOS willen doen. Alle kansen die er zijn en de hulp die je van echte vakmensen kunt krijgen is meegenomen en helpt je alleen maar om hogerop te komen en beter te worden in je vak. De reden waarom zij zou deelnemen aan dit project is, omdat zij iets in de maatschappij wil bereiken waarop ze trots kan zijn en op die manier een steentje kan bijdragen kan doen aan de samenleving. Ook als deze jongere ondernemer wil worden en dit zonder hulp van MOOI zou doen, zou zij alsnog deelnemen aan het project als MOOI hiertegenover een beloning zet. Dit kan in de vorm van een cadeau of een klein geld bedrag. Tijdens het project zullen ook trainingen en/of cursussen worden gegeven door professionals. Aan deze jongere werd de vraag gesteld of zij bereid is deze te volgen. Zij gaf aan deze wel te willen volgen zonder dat deze trainingen en/of cursussen haar studie en bijbaan belasten. Deze trainingen en/of cursussen zou zij twee a drie keer per week in de middag willen volgen.

Interview

Datum: 31-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere is 21 jaar en heeft een fulltimebaan. Zij heeft het VMBO afgerond en is toen gaan werken. Zij heeft diverse bijbaantjes gehad. Dit voor haar ervaring op verschillende gebieden. Op dit moment is zij aan het werk bij een tandartsenpraktijk als administratieve kracht. Haar hobby's zijn winkelen, uitgaan, fitness en huishouden. Ik stelde deze jongere de vraag of zij weer een studie zou willen volgen. Zij gaf aan dit niet fulltime te willen doen, maar het liefst in deeltijd.

Wijk

Zij omschrijft Moerwijk als een erg leuke wijk met een goede ligging en goede bereikbaarheid. Zij voelt zich veilig in de wijk en vindt het prettig wonen, omdat er een leuke sfeer is en zij goed contact met haar burens heeft. Er worden jaarlijks activiteiten georganiseerd door het wijkcentrum en de woningbouwcorporatie ter bevordering van de saamhorigheid van bewoners en de leefbaarheid in de wijk. Deze jongere heeft wel wat ontwikkelingen gezien in de wijk. Ten eerste is het nu veel schoner in de wijk en ten tweede is er meer toezicht van de wijkagenten op de hangplekken van de (hang) jongeren. Om Moerwijk tot een prachtwijk te maken, mag de woningbouw veel meer doen aan het onderhoud van de woningen en winkelpanden in deze wijk.

Project JOS

Het begrip ondernemerschap was voor deze jongere geen vaag begrip. Zij had een goede en duidelijke omschrijving van dit begrip. Zij vindt dat het project een goed initiatief is om kennis te maken met het ondernemerschap en zo een eigen bedrijf op te richten. Haar plannen voor de toekomst is dat zij blijft werken voor een baas. Zij gaf aan dat ze wel een eigen bedrijf in de toekomst zou willen opstarten. Het lijkt haar erg leuk en uitdagend voor zichzelf te beginnen. Zij zou dan een eigen kledingzaak of schoonheidssalon willen beginnen. Haar motivatie is omdat zij van haar hobby wel haar vak zou willen maken. Zij voegde hieraan toe, dat het hebben van een eigen bedrijf veel geld, tijd en inspanning kost. Als ondernemer ben je niet stabiel (qua inkomensvoorziening), vooral in de beginfase van de onderneming. Het ondernemerschap is riskant, maar kan tegelijkertijd ook uitdagend zijn. Haar voorkeur gaat uit naar werken voor een werkgever, omdat dit ook voordelen biedt.

Samenwerking met MOOI

Mocht zij ondernemer willen worden, dan zou zij dit wel met behulp van het project JOS willen doen. De reden hiervoor is dat het project haar veel kan leren en vooral kan helpen om een goede ondernemer te worden. Daarnaast krijgt zij de mogelijkheid om talenten te kunnen ontdekken en zichzelf verder te ontplooiën. Zij is ook bereid twee keer per week in de avond de trainingen en of cursussen te volgen. Dit als het geen invloed heeft op haar eigen werkzaamheden.

Interview

Datum: 31-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De leeftijd van deze jongere is 18 jaar. Hij zit in het 4^e jaar van het MBO en volgt de studie: Electro techniek. Naast zijn studie heeft hij een bijbaan in de horeca sector. Hij doet twee keer per week aan Thai boxen.

Wijk

Deze jongere is vorig jaar geïmmigreerd vanuit een ander land en woont pas een jaar in Moerwijk. De reden voor vestiging in deze wijk is, omdat zijn ouders hier in de wijk wonen. Hij omschrijft de wijk als een rustige wijk met aardige bewoners en directe burens. Hij heeft weinig last van de hangjongeren in de buurt. Deze jongere vindt het prettig wonen in Moerwijk. Hij gaf aan dat er weinig voorzieningen zijn voor jongeren in de wijk. Als hij wil stappen, moet dat buiten de wijk, omdat er niets te beleven valt in deze wijk. Aangezien hij niet zo lang in Moerwijk woont, kon hij weinig vertellen over de ontwikkelingen in de wijk. Hij is van mening dat er meer activiteiten voor de bewoners in de wijk moeten komen, omdat er na bijvoorbeeld 8 uur 's avonds helemaal niets meer te doen is in de wijk, vooral voor de jongeren. Volgens hem is dat de reden waarom jongeren dan hangen op de hoeken van de straten. Als zij een bezigheid zouden hebben, dan blijven ze ook van de straten weg.

Project JOS

Het begrip ondernemerschap is voor deze jongere een vaag begrip. Hij vond het moeilijk om de vragen van het interview te beantwoorden. Zijn houding tegenover het ondernemerschap is neutraal. Het project JOS vindt hij een goed idee. Jongeren die zullen deelnemen hebben dan een bezigheid en verantwoordelijkheid. Daarnaast is het interessant voor jongeren die een eigen bedrijf willen opstarten. Zij kunnen door middel van dit project worden gestimuleerd en begeleid naar het ondernemerschap. Deze jongere heeft geen plannen om in de toekomst een eigen bedrijf op te richten. Hij wil graag werken in een bedrijf, waar hij verzekerd is van een maandelijks inkomen en waar hij kan doorgroeien.

Samenwerking met MOOI

Mocht deze jongere in de toekomst wel plannen hebben om een eigen onderneming op te richten, dan zou hij dit wel willen doen met behulp van het project JOS. De reden voor hem om deel te nemen is de ondersteuning die een jongere krijgt van een ervaren ondernemer. Hij gaf aan het beste te kunnen leren van een expert op het gebied van ondernemerschap. Hij denkt niet te kunnen deelnemen aan de trainingen en/of cursussen, omdat het niet zal uitkomen met zijn studie, bijbaan, sport en tijd.

Interview

Datum: 02-08-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere is 21 jaar en heeft een fulltime baan in een schoenenzaak. Zij is twee jaar geleden afgestudeerd van het MBO en is daarna gaan werken. Naast het fulltime werken heeft zij lezen en shoppen als hobby.

Wijk

Moerwijk wordt door deze jongere als een gezellige en drukke wijk omschreven. Zij vindt het prettig wonen in de wijk. Af en toe zijn er hangjongeren in de buurt, maar daar heeft zij geen last van. Een aantal van die hangjongeren kent zij persoonlijk. Zij vertelde dat een groot deel van deze hangjongeren zich in de leeftijdscategorie van 16 tot 21 jaar bevindt. De meeste van hen gaan niet naar school of hebben geen werk en hangen bijna elke middag op de hangplekken. Deze jongere gaf ook aan dat er nu ten op zichten van vroeger veel meer politie controle is. De hangjongeren mogen niet in grote groepen op straten hangen en er mag tijdens het hangen geen alcohol worden genuttigd. De politie doet controle door bijvoorbeeld de hangjongeren naar hun identiteitsbewijs te vragen. Als zij die niet bij de hand hebben, mogen zij die alsnog thuisophalen. Zij hebben hiervoor een aantal minuten. Zijn ze niet in het bezit zijn van een geldig identiteitsbewijs kunnen ze een boete riskeren of worden meegenomen naar het politiebureau. Deze jongere vindt het belangrijk dat er politietoezicht is, omdat het veilig moet zijn in de wijk. Maar zij voegde hieraan ook toe, dat de hangjongeren dit niet prettig vinden, omdat zij door de politie en andere instellingen als criminelen worden gezien, wat niet altijd het geval is. Op zo'n manier wordt er een afstand gecreëerd door de politie en de hangjongeren.

Project JOS

Het begrip ondernemerschap houdt voor deze jongere het volgende in: het opstarten van een eigen onderneming, waarbij je als ondernemer alle verantwoordelijkheid draagt. Zij heeft een neutrale houding tegenover het ondernemerschap. Zelfs zou zij geen eigen onderneming willen hebben, omdat dit veel geld en tijd kost. Je hebt nauwelijks vrije tijd en als je ziek bent of op vakantie gaat heb je geen inkomsten. Haar plannen voor de toekomst is om voor een werkgever te blijven werken. Het liefste wil zij na haar huidige baan als kapster aan de slag of met kinderen werken. Zij spreekt overigens wel positief over het project JOS.

Samenwerking met MOOI

Zoals deze jongere al aangaf, wil zij in de toekomst geen eigen onderneming. Als zij wellicht in de toekomst een eigen bedrijf wil oprichten, wil zij dat wel met behulp van project JOS doen. Dit omdat zij de nodige scholing, begeleiding en informatie kan krijgen van professionals. Zij wil ook deelnemen aan de trainingen en/of cursussen die er zullen zijn, mits deze in de avond plaatsvinden. Drie keer per week vindt ze prima.

Interview

Datum: 02-08-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze 19 jarige schoolgaande jongere studeert op het MBO (richting Techniek) en heeft ambitie om hierna een HBO opleiding te gaan volgen. Hij wil graag projectleider worden. Naast studeren heeft hij een bijbaan bij de Albert Heijn en heeft hij voetballen als zijn hobby.

Wijk

De jongere beschrijft Moerwijk als een drukke en veilige woonwijk met veel allochtonen. Hij vindt het prettig wonen in de wijk. Naar zijn inziens zijn er veel kleine winkels in Moerwijk, vooral in de Betje Wolfstraat. Voor boodschappen doen is het ideaal, maar om te chillen niet. Hij gaf ook aan dat er weinig te doen is voor jongeren.

Project JOS

Deze jongere kent veel mensen die een eigen bedrijf hebben, dus hij weet wel het een en ander over het ondernemerschap. Zelfs zou hij geen onderneming willen oprichten, omdat je helemaal geen of weinig vrije tijd meer over hebt. Volgens deze jongere heeft het hebben van een onderneming ook veel verantwoordelijkheid en daarom wil hij geen eigen bedrijf op starten. Zijn plannen voor de toekomst zijn doorstuderen en aan de slag te kunnen gaan als projectleider. De enige reden waarom hij wellicht een onderneming zou willen oprichten, is vanwege de winst.

Samenwerking met MOOI

Hij beschrijft het project JOS als een goed initiatief om jongeren die een eigen onderneming willen oprichten op weg te helpen. Hij gaf aan ook te willen deelnemen aan het project om meer kennis op te doen om succesvol te kunnen ondernemen. Hij is bereid om 1 a 2 avonden in de week trainingen en/of cursussen te volgen.

Interview

Datum: 02-08-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere heeft de leeftijd van 16 jaar en is schoolgaand. Hij studeert aan het VMBO (Veurs College), richting Zorg en Welzijn. Naast zijn studie werkt hij in een bejaardentehuis. Hij vindt het leuk om sociaal werk te verrichten. Zijn hobby is fietsen. Later wil hij maatschappelijk werker worden.

Wijk

Moerwijk, althans zijn omgeving (Aagje Dekenlaan), wordt omschreven als een rustige woonwijk. Hij vindt het prettig wonen en hij voelt zich hier thuis. Volgens deze jongere is de wijk veiliger geworden, Er vinden tegenwoordig minder inbraken in woonhuizen plaats, omdat de politie regelmatig door de wijk heen rijdt. Om Moerwijk tot een prachtwijk te maken moeten er meer speeltuinen/ speeltoestellen komen voor kinderen in deze wijk. Deze waren wel aanwezig, maar vanwege de hangjongeren werden deze weggehaald. In het buurtcentrum kunnen de jongeren wel terecht voor een aantal sport- en spelactiviteiten.

Project JOS

Deze jongere wist niet precies wat het begrip ondernemerschap inhoudt. Nadere uitleg was nodig. Wel bleek uit het gesprek dat hij een neutrale houding heeft tegenover het ondernemerschap. Hij heeft geen plannen voor het opstarten van een eigen onderneming. Hij zou graag willen werken als maatschappelijk werker bij de Jeugdzorg.

Samenwerking MOOI

Als hij in de toekomst ondernemer wil worden, zou hij zeker deelnemen aan het project, omdat je de nodige scholing en begeleiding krijgt van professionals. De bereidheid om de trainingen en cursussen te volgen is groot en hij zou deze twee a drie keer per week in de avond willen volgen. Dit vanwege zijn studie.

Interview

Datum: 03-08-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere heeft de leeftijd van 23 jaar en is alleenstaande moeder van een zoontje. Zij is een paar maanden geleden als micro laborant afgestudeerd van het MBO. Zij is op dit moment werkloos. Zij staat ingeschreven bij een UWV kantoor en ontvangt een maandelijkse uitkering. Als voorwaarde moet ze wekelijks een aantal sollicitatiebrieven versturen. Haar dagelijkse bezigheden bestaan uit: solliciteren, het huishouden en het verzorgen van haar kind. Daarnaast heeft zij tv kijken en muziek luisteren als hobby's.

Wijk

Moerwijk omschrijft deze jongere als een wijk met veel groen en betaalbare huurwoningen. Na haar studie is zij naar hier verhuisd. Er zijn een aantal redenen waarom zij voor deze wijk heeft gekozen. Ten eerste: vindt zij dat er in Den Haag wat meer werkaanbod is en haar familie woont hier. Ten tweede: heeft Moerwijk een goede ligging en zijn er hier betaalbare huurwoningen. Zij kon geen exacte beschrijving geven van de wijk, omdat zij hier maar net woont. Naar haar mening heeft ze het prima naar haar zin. Het openbaar vervoer en de winkels zijn lekker dichtbij.

Project JOS

Het begrip ondernemerschap is bekend bij deze jongere en zij staat positief tegenover het ondernemerschap. Zij twijfelt tussen een eigen onderneming of werken voor een baas. Op dit moment geeft ze de voorkeur aan werken voor een werkgever, omdat zij in haar levensonderhoud moet voorzien en zij liever maandelijks een gegarandeerd inkomen heeft. Als zij een eigen onderneming wil opstarten, moet ze een startkapitaal hebben om te kunnen investeren in de onderneming. Op korte termijn zal zij dus niet in haar levensonderhoud kunnen voorzien. Het is voor haar op dit moment te riskant een eigen bedrijf op te zetten. In de toekomst wil zij wel een eigen bedrijf hebben, dat betrekking heeft op laboratorium werkzaamheden. Het ontwikkelen van nieuwe technieken om snellere resultaten te behalen. Uit het gesprek kon ik opmaken dat zij erg gemotiveerd is en ambities heeft. Zij gaf aan dat zij iemand is die goed kan dirigeren. Zij wil die positieve competentie omzetten in haar eigen bedrijf. Ook wil zij door middel van haar eigen bedrijf werkgelegenheid creëren. Zij hoopt uiteraard in de toekomst een eigen succesvolle bedrijf te kunnen runnen.

Samenwerking met MOOI

Zij spreekt positief over het project JOS. Zij wil graag deelnemen aan dit project, omdat zij wat meer kennis wil opdoen over het ondernemerschap. Welke stappen zij moet doorlopen en wat zij kan verwachten bij het hebben van een eigen bedrijf. Ook hoop zij hierdoor meer sturing en begeleiding te krijgen richting het ondernemerschap. Daarnaast is zij bereid de trainingen en/of cursussen die er zijn te volgen. Het maakt haar in principe niet uit, wanneer die worden gegeven.

Interview

Datum: 03-08-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere is 21 jaar en is op dit moment ook bezig met haar afstudeerscriptie. Zij volgt een HBO studie aan De Haagse Hogeschool. Zij heeft op dit moment geen bijbaan, omdat zij zich volledig richt op haar studie. Zij heeft als hobby's: reizen, naar muziek luisteren en naar films kijken.

Wijk

Als kind vond deze jongere het prettig en veilig om buiten te spelen. Er was toen ook veel meer groen/natuur in Moerwijk. Toen zij een jaar of 10/11 was, merkte zij duidelijk een verslechtering van de wijk. Moerwijk werd grijzer (bomen werden omgekapt), dronken personen en drugsverslaafden maakte de buurt onveilig en de criminaliteit nam toe. Zij vindt het niet meer prettig wonen in de wijk, omdat zij het een en ander heeft meegemaakt. Binnenkort zullen zij verhuizen naar Rijswijk. Daar hoopt zij de rust en natuur weer terug te vinden. Zij heeft wel een aantal ontwikkelingen gezien in Moerwijk. Er zijn inmiddels een aantal oude woonhuizen gesloopt en vervangen door moderne woningen. Om het leefbaarder te maken in de wijk moeten er meer voorzieningen komen en activiteiten worden georganiseerd voor de buurtbewoners om de wijk weer op te fleuren en levendig te maken. Daarnaast kampt Moerwijk met hangjongeren. Er zijn een aantal hangjongeren op bepaalde straten in de wijk. Zij heeft er geen problemen mee, zolang zij niet voor overlast zorgen, hebben ze de vrijheid om daar te staan. In dit interview werd aan de jongere ook gevraagd wat volgens haar de reden is waarom jongeren buiten op straat hangen. Zij gaf aan dat er weinig of geen voorzieningen zijn voor deze jongeren. Vaak is chillen met vrienden op straat de enige ontspanning die er is.

Project JOS

Zij spreekt wel positief over het project JOS. Zij vindt het een goede manier om jongeren die willen ondernemen te begeleiden naar het ondernemerschap. Deze jongere is wel bekend met deze term. Zij staat positief tegenover het ondernemerschap. Zij vindt het prima als jongeren worden opgeleid tot ondernemers en zij de mogelijkheid krijgen om zich verder te ontplooien in hun eigen bedrijf. Deze jongere gaf ook aan dat zij geen plannen heeft om een eigen onderneming op te richten. Zij wil na het behalen van haar diploma, gaan werken in het bedrijfsleven. Zij heeft geen interesse voor een eigen bedrijf, omdat je als ondernemer letterlijk 24/7 in je onderneming aan het werk bent. Je kunt niet flexibel werken en dat wil zij wel kunnen doen. Vandaar haar voorkeur voor een werkgever.

Samenwerking met MOOI

Omdat deze jongere geen ondernemer wil worden, is een samenwerkingsverband met MOOI niet relevant. Zij vindt het project wel een fantastisch plan, maar is niet voor haar weggelegd. Het is wel mooi dat jongeren die zullen deelnemen de mogelijkheid krijgen om trainingen en/of cursussen te volgen, waarbij zij kennis en ervaring kunnen opdoen.

Interview

Datum: 04-08-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere heeft de leeftijd van 23 jaar en studeert. Ze heeft geen bijbaan en heeft als hobby's zwemmen en puzzelen.

Wijk

Zij omschrijft Moerwijk als een prettige woonwijk, ondanks de vele oude woningen en de criminaliteit die er heerst. Zij merkt dat de criminaliteit afneemt, omdat er regelmatig controle is van de wijkagenten. Dit zorgt voor meer veiligheid in de wijk. Voor jongeren in Moerwijk zijn er weinig voorzieningen. Er zijn helemaal geen uitgaansgelegenheden. Voor het nachtleven moeten de jongeren naar het centrum van Den Haag. Daarnaast kunnen zij gebruik maken van het buurtcentrum, waar zij terecht kunnen voor ontspanning. Vanwege de beperkte openingstijden hebben jongeren na 10 uur niets te doen.

Project JOS

Volgens deze jongere wordt ondernemen omschreven als een echte fulltime baan met veel verantwoordelijkheid en waar je moet beschikken over voldoende doorzettingsvermogen. Zij heeft weinig tot niets met het ondernemerschap. Zij wil liever een flexibele baan, waarbij ze veel vrije tijd heeft voor haar studie en familie. Dat kan als zij voor een werkgever werkt. Met een eigen onderneming heb je geen vrije tijd. Zij heeft helemaal geen ideeën of plannen om een eigen bedrijf op te starten.

Samenwerking met MOOI

Een samenwerkingsverband met MOOI is voor haar, daarom ook niet van toepassing. Ondanks haar mening over het ondernemerschap, spreekt zij wel positief over het project JOS. Het project kan jongeren die een onderneming willen opstarten stimuleren om hun dromen na te jagen. Zeker als MOOI zorgt voor scholing en begeleiding van professionals, is het een kans voor jongeren om zichzelf te ontwikkelen.

Interview

Datum: 04-08-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze jongere is 20 jaar. Hij studeert niet en heeft geen bijbaan. Hij is net uit detentie. Daarmee wordt bedoeld dat hij net een week uit de gevangenis is. Hij liet mij de detentieverklaring zien. Tijdens het interview stond hij samen met drie andere jongeren. Zij wilden niet meewerken aan het interview. Hij woonde samen met zijn moeder in een flat in Moerwijk. Hij gaf aan dat hij op zoek moet naar woonruimte, omdat zijn moeder niet meer met hem wil samenwonen. Nu blijft hij tijdelijk bij enkele vrienden logeren. Zijn dagelijkse bezigheden bestaan uit: slapen en buiten chillen met vrienden.

Wijk

Moerwijk is een wijk met veel jongeren en kinderen en wordt ook wel een probleemwijk genoemd, vanwege de sociale problemen in deze wijk. Men vindt dat er veel hangjongeren zijn, die voor overlast zorgen. Zelfs vindt hij dat niet. Hij gaf wel aan dat er soms meer dan 10 jongeren op de hangplekken staan. Enkelen die zijn aan het voetballen, anderen zijn bezig te sleutelen aan hun brommers en anderen zijn gewoon aan het chillen. Hij vindt het hier prettig wonen. Er is veel ruimte, maar er zijn weinig voorzieningen voor jongeren, daarom zijn zij altijd buiten te vinden. Een aantal straten zijn de ontmoetingsplekken of de hangplekken van jongeren in de buurt. Je kunt bijvoorbeeld ook naar het wijkcentrum gaan om daar te gamen en te chillen, Maar om 10 uur gaat het centrum dicht en kunnen jongeren nergens meer heen, behalve dan op straat het gezelschap voort te zetten. Naar zijn inziens moet er een ruimte komen, waar jongeren op elk tijdstip van de dag terecht kunnen. Volgens deze jongere is er nu meer toezicht van de politie. De agenten besteden extra aandacht aan de jongeren op de hangplekken, want volgens hen kunnen zij voor problemen zorgen, wat niet altijd het geval is.

Project JOS

Deze jongere heeft geen idee wat hij wil gaan doen. Hij heeft nog geen beeld gevormd over de toekomst. Uit het gesprek kon ik opmaken dat hij ook niet bezig is met zijn toekomst. Hij weet niet of hij weer gaat studeren of werken. Hij denkt trouwens ook helemaal niet aan het starten van een eigen bedrijf. Deze jongere gaf aan weinig te weten over het ondernemerschap en hij houdt zich hier ook niet mee bezig.

Samenwerking met MOOI

Omdat deze jongere geen eigen bedrijf wil oprichten, heeft hij ook geen interesse om deel te nemen aan het project. Het project JOS klinkt wel leuk en aardig, maar hij vraagt zich af of dit zijn problemen kan oplossen en of dit project wel iets voor hem is en wat kan betekenen. Hij gaf aan niet te weten wat hij in de toekomst wil. Nu wil hij zich eerst focussen op een woonruimte. Daarna ziet hij het allemaal wel.

Bijlage 4 Analyse interviews: Ondernemers

De onderstaande interviews zijn afgenomen bij ondernemers die gevestigd zijn in Moerwijk. De interviews hebben voornamelijk in de Betje Wolfstraat plaatsgevonden. De gespreksduur van de interviews varieerde van een half uur tot ander half uur. De resultaten van de interviews zijn geanalyseerd in deze bijlage van de scriptie en zijn gebaseerd op de gesprekken met deze zelfstandige ondernemers.

Interview: Ondernemer: Doe-het-zelf winkel

Datum: 26-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer is al 27 jaar ondernemer. Hij begon zijn eerste onderneming in de Betje Wolfstraat in Moerwijk. De onderneming heeft hij overgenomen van een vorige ondernemer. De reden voor vestiging in deze winkelstraat is, omdat Moerwijk toen een nieuwe wijk was. Het ondernemerschap ervaart de ondernemer nu als redelijk. Vroeger was het beter. De reden die hij hiervoor aandraagt is dat de samenstelling van de wijk is veranderd. Er wonen nu veel meer allochtonen in de wijk, dan voorheen. Deze doelgroep gaat liever naar de grote winkels als de Gamma en Praxis, omdat deze goedkoper zijn en veel meer aanbiedingen hebben. De zelfstandige ondernemer is voor hen veel te duur.

Wijk

Zoals reeds is genoemd, wordt de wijk omschreven als een wijk met veel sloopwoningen. Het is geen veilige woonwijk. Er wonen veel allochtonen in de wijk en bewoners hebben klachten over de hangjongeren. De ondernemer heeft geen last van de hangjongeren. Hij gaf aan niets te merken van de verbeteringen of ontwikkelingen van Moerwijk, welke door de gemeente worden uitgevoerd. Om Moerwijk tot een prachtwijk te maken, moet de gemeente de sociale huurwoningen slopen en vervangen door koopwoningen, om de diversiteit in de wijk te vergroten.

Ondernemingsklimaat

De ondernemer is van mening dat er veel zelfstandige ondernemers in Moerwijk zijn gevestigd. Het winkelaanbod is redelijk groot. Zo is er onder andere bijvoorbeeld: een slager, een bakker, een groenteboer en een elektronica zaak. Volgens deze ondernemer heeft Moerwijk een ongunstig ondernemingsklimaat, vanwege de hangjongeren en de bewoners die nu in de wijk wonen. Daarnaast is het niet rendabel een onderneming in de wijk op te starten, omdat het ten eerste steeds moeilijker wordt om een lening te krijgen van de bank, maar ook omdat grote ondernemingen tegenwoordig ook alles van de zelfstandige ondernemers in hun winkel hebben.

Zo gaan klanten sneller en vaker naar bijvoorbeeld de Gamma, omdat de producten daar goedkoper zijn en er meer keus voor de klant is. Bij de zelfstandige onderneming zijn er vaak kleine hoeveelheden en weinig keus, wat producten ook duurder maakt voor de klant. De ondernemer ziet deze ontwikkeling bij de klanten. Klanten komen bij zijn onderneming voor bijvoorbeeld de kleine dingen zoals het kopiëren van een sleutel of als men net toevallig een spijkertje of kwastje tekort komt. Voor toekomstige ondernemers heeft hij drie belangrijke adviezen. Ten eerste: moeten zij zich goed voorbereiden. Ten tweede: goed nagaan wat voor soort onderneming men wil opstarten, omdat de ondernemer een recht op bestaan moet kunnen hebben en ten derde: is het altijd belangrijk om een financiële reserve op te bouwen, aangezien er altijd extra kosten zullen worden gemaakt.

Toekomstverwachtingen

Van de economische crisis heeft de ondernemer weinig gemerkt. Het heeft geen invloed gehad op zijn onderneming. Maar hij denkt wel dat veel ondernemingen in het MKB failliet zijn gegaan en dat het aantal zelfstandige ondernemers in de toekomst zal afnemen, omdat alles steeds grootschalig wordt. Het wordt naar zijn mening niet meer rendabel een eigen onderneming te starten. De komende jaren zal de onderneming blijven in Moerwijk, maar hij sluit niet uit dat het moeilijk wordt de onderneming voort te zetten met een veranderende populatie van de bevolking. Om Moerwijk aantrekkelijk te maken voor ondernemers moet Moerwijk worden opgeknapt en moeten er meer winkelstraten in de wijk komen.

Project JOS

De ondernemer vindt het project JOS wel een goed project, maar vraagt zich af of er jongeren zijn die hieraan willen meedoen. Naar zijn mening ontbreekt in Moerwijk aan jongeren die iets van hun leven willen maken. Of het ondernemingsklimaat door project JOS positief kan worden beïnvloed, is nog maar de vraag. Hij gaf aan dat, het project eerst gestart moet worden, om conclusies te kunnen geven. Hij is niet bereid samen te werken met MOOI, omdat hij geen tijd hiervoor heeft. Wellicht kan er samen worden gewerkt met de winkeliersvereniging. De vraag of het project kans van slagen heeft, was ook moeilijk te beantwoorden door de ondernemer. Hij gaf aan dat het allemaal afhankelijk is van de jongeren en degenen die het project willen starten. Als een ieder zich 100% inzet, kan het wel zijn voordelen opleveren. Het belangrijkste is het motiveren van de jongeren. Dat is een zware opgave. Als dat lukt, kan het project succesvol worden. Maar zoals eerder gezegd, moet dat ook blijken na het opstarten van het project. Het project kan een bijdrage leveren voor de jongeren en het ondernemerschap, want jongeren krijgen de mogelijkheid zich (verder) te ontplooien en het zelfstandig ondernemerschap wordt bekend gemaakt bij de jongeren.

Interview: Ondernemer: Bloemenkiosk

Datum: 26-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer van deze bloemenkiosk is officieel anderhalf jaar ondernemer. Daarvoor heeft zij ook heel wat kleine bedrijfjes gehad, maar dat was tijdens haar studieloopbaan. De bloemenkiosk was 24 jaar in het bezit van haar schoonvader en sinds vorig jaar is zij nu de eigenaar. Deze bloemenkiosk was de eerste in Moerwijk. Nu bevinden zich een aantal bloemenzaken of winkels die ook bloemen en planten verkopen in de nabije omgeving. De reden voor vestiging in de wijk is voornamelijk de locatie waar de onderneming nu staat en het feit dat de Betje Wolfstraat een drukke winkelstraat was. Ook werd de keuze gemaakt vanwege de achterliggende gedachten dat de onderneming hier goed zou kunnen lopen. Het ondernemerschap wordt door de ondernemer als goed en leuk ervaren. Een gezellige straat, een toplocatie. Vaste klanten zijn de belangrijkste redenen waarom de ondernemer het ondernemerschap als goed ervaart.

Wijk

Moerwijk wordt door deze ondernemer als een achterstandswijk omschreven, waar de bewoners heel makkelijk in de omgang zijn. Zij is van mening dat Moerwijk geen veilige woonwijk is, maar wel prima als werkomgeving. Gedurende de jaren is het wel achteruitgegaan in de wijk. Enkele voorbeelden zijn: het veranderen van de populatie in de wijk. Het aantal allochtonen in Moerwijk is toegenomen en dat merkt zij ook in haar klantenbestand. Ook wonen er veel mensen met lage inkomens of uitkeringen. Mensen met problemen zoals alcoholisten en drugsverslaafden. Daarnaast wordt er weinig gedaan aan de sociale huurwoningen, omdat deze aan het einde van het jaar worden gesloopt. Deze ondernemer geeft aan geen last te hebben van de (hang) jongeren, maar haar klanten (vooral de ouderen) van de kiosk voelen zich onveilig door deze jongeren. Er werd een tijd geleden veel overvallen gepleegd door jongeren. Het is niet duidelijk of deze jongeren uit Moerwijk afkomstig waren. Zij gaf aan dat er een buurtwacht is. De twee heren die hierin actief zijn moeten er op toezien dat de veiligheid wordt gehandhaafd. De ondernemer heeft zelf nog geen slechte ervaring met jongeren gehad. Zij is bekend met de term krachtwijk. Zij was ook niet op de hoogte van het krachtwijken aanpak/project, maar heeft gedurende de jaren wel ontwikkelingen gezien in de wijk. Het is nu veel schoner in de wijk en je kunt tegenwoordig met een bootje rondvaren door de wijk, wat niet mogelijk was. Ook zijn de balkonnetjes van flats aan de Erasmusweg en de Pieter Langendijkstraat voorzien van een zeil met bloemenprint. Dit om de beurt op te fleuren. De ondernemer vindt dat er genoeg wordt gedaan aan de leefbaarheid en veiligheid, maar dat het allemaal wat sneller moet. De ontwikkelingen zijn nauwelijks zichtbaar in de wijk.

Ondernemingsklimaat

Volgens de ondernemer zijn er veel zelfstandige ondernemers in Moerwijk. De meest voorkomende ondernemingen zijn de slagers, groenteboeren, bakkers, sigaren-, elektronica- en telecom bedrijfjes. De samenstelling van de ondernemers in deze winkelstraat is divers. De ondernemer kon niet exact aangeven hoeveel klanten zij per dag krijgt. Het verschilt van tijd tot tijd. Bijvoorbeeld nu in de zomer heeft zij het extra druk, aangezien andere bloemenwinkels in de buurt gesloten zijn, vanwege de vakantie. De vraag of het rendabel is een onderneming in Moerwijk te starten heeft vooral te maken met wat voor soort onderneming de nieuwe ondernemer wil oprichten. Als het gaat om bijvoorbeeld een kapper of electronica/ telecom onderneming is het niet rendabel, omdat er al twee in de winkelstraat zijn gevestigd. Dat is tevens haar advies: toekomstige ondernemers moeten iets beginnen wat er niet in de winkelstraat is. Deze ondernemer is van mening dat Moerwijk wel een redelijk ondernemingsklimaat heeft. Zij kon niet aangeven of het gunstig of niet gunstig is. De locatie waar haar onderneming staat is goed bereikbaar met het openbaar- en eigen vervoer. Ook zijn er gratis parkeerplekken beschikbaar, wat voor zelfstandige ondernemers en klanten belangrijk is.

Toekomstverwachtingen

De economische crisis heeft ook invloed gehad op de onderneming van deze ondernemer. Zij merkt dat veel klanten minder uitgeven en dat zij wegblijven. De komende jaren blijft de onderneming nog gevestigd in Moerwijk en denkt zij ook nog andere ondernemingen (filialen) te starten in andere wijken van Den Haag. Zij geeft tevens aan dat er door de crisis veel zelfstandige ondernemingen failliet zijn gegaan. Het aantal ondernemers zal volgens haar afnemen, omdat mensen het risico niet (durven) te nemen om te investeren in een onderneming, vanwege de economische crisis en de moeilijkheidsgraad voor het verkrijgen van een lening van de bank.

Project JOS

De mening van de ondernemer over het project JOS is positief. Zij gaf aan dat het project kans van slagen heeft als MOOI met de gemotiveerde jongeren aan de slag gaat en dat de stichting er op toeziet dat er geen zelfde ondernemingen komen die al gevestigd zijn in de wijk. Het ondernemingsklimaat kan hierdoor positief worden beïnvloed, omdat d.m.v. het project een deel van de jongeren van de straten (hangplekken) wegblijven. Het aantal hangjongeren kan hierdoor dus afnemen, wat het ondernemerschap dan toegankelijker maakt voor nieuwe (jonge) ondernemers. Deze ondernemer is wel bereid samen te werken met MOOI door haar kennis over het ondernemerschap te delen met de jongeren. Het is wel belangrijk dat er jongeren zijn die gedreven en gemotiveerd zijn en vooral de ambitie hebben ondernemer te worden.

Interview: Ondernemer: Exotische winkel

Datum: 26-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer zit al 6 jaar in het ondernemerschap. Zijn eerste onderneming was hij gestart in Wateringen. Hij had ook een exotische winkel, maar dan met een tuin waar hij Surinaamse groente verbouwde. Het verbouwen van groente stond niet in het bestemmingplan, dus moest de onderneming daar weg. Hij moest toen opzoek naar een ander locatie. In Moerwijk kon hij zijn huidige onderneming overnemen en dat heeft hij toen gedaan. Het ondernemerschap ervaart hij enerzijds goed, omdat zijn onderneming redelijk goed draait. Anderzijds ervaart hij het slecht, vanwege de hangjongeren. De klanten van zijn onderneming ervaren de hangjongeren als onprettig en het wekt bij hen onveilige gevoelens op.

Wijk

De wijk wordt door de ondernemer als een mooie en multiculturele wijk ervaren. Wat hij jammer vindt, zijn de hangjongeren die zich samenscholen in sommige straten. Hij kan niet zeggen of Moerwijk een veilige woonwijk is, omdat hij er zelf niet in woont. Dat kunnen de bewoners van deze wijk het beste aangeven. Maar als werkomgeving, is dat wel prima. De ondernemer heeft wel wat ontwikkelingen gezien in de wijk. Zo vindt hij dat de straten nu veel schoner zijn, dan voorheen. Alleen mag er volgens hem wat meer worden gedaan aan de veiligheid in de wijk.

Ondernemingsklimaat

Moerwijk heeft redelijk wat ondernemers. Het aantal zelfstandige ondernemers is divers in de winkelstraat. Zowel Nederlandse als niet- Nederlandse ondernemers kun je vinden in de winkelstraat. Zoals iedere ondernemer geeft ook deze ondernemer aan dat er veel slagers, groenteboeren, bakkers etc. in de wijk zijn gevestigd. Dus er is wel degelijk concurrentie onder de ondernemers. Het is moeilijk aan te geven hoeveel klanten de ondernemer per dag krijgt. Hij heeft dit niet bijgehouden. Of het rendabel is nu een onderneming in Moerwijk te vestigen, is afhankelijk van wat voor soort bedrijf een toekomstige ondernemer wil oprichten. Het antwoord op de vraag of Moerwijk een gunstig of ongunstig ondernemingsklimaat heeft, heeft eveneens te maken met de vraag wat een ondernemer wil en wat hij zoekt in een omgeving voor zijn onderneming. De ondernemer past de prijzen voor zijn product niet aan de doelgroep aan, omdat het anders niet haalbaar is voor de onderneming. De import voor de exotische producten, groente en fruit zijn hoog, daarom zijn deze producten ook wat duurder. Als klanten de producten, groente en of fruit nodig hebben, betalen zij gewoon de prijs, omdat zij die producten nodig hebben. Zij hebben geen keus, wat dat betreft. Een advies voor toekomstige ondernemers is dat ondernemen risico's met zich meebrengt. Het is een dure investering die je doet in je eigen onderneming. Eerst vooronderzoek doen, naar wat wel en niet op de markt is en in de omgeving zit waar je de onderneming wilt gaan vestigen. Ook kijken of klanten behoefte hebben aan de onderneming die jij wilt opstarten en of zij ook bereid zijn naar de onderneming te komen.

Toekomstverwachtingen

De economische crisis heeft negatief invloed gehad op de onderneming van de ondernemer. Dit merkt hij o.a. doordat klanten minder besteden. Klanten kopen nu alleen wat noodzakelijk is. Door deze crisis zijn er volgens de ondernemer juist veel zelfstandige ondernemers failliet gegaan. Of het aantal zelfstandige ondernemingen in de toekomst zal toe- of afnemen is afhankelijk van de ontwikkelingen die zich zullen voordoen in het MKB of in de wijk. Voor zover de ondernemer weet, blijft zijn onderneming nog hier in Moerwijk gevestigd. Wat betreft de omzet, dat is dan afhankelijk van zijn klanten. Hij gaf aan dat hij nu wel redelijk omzet draait. Genoeg om zijn vaste kosten te dekken. Om het ondernemerschap in Moerwijk aantrekkelijk te maken voor toekomstige ondernemers, is het belangrijk de veiligheid van de klanten te waarborgen, omdat een zelfstandige ondernemer afhankelijk is van het aantal klanten.

Project JOS

De ondernemer spreekt wel positief over het project JOS. Hij gaf wel aan niet te kunnen samenwerken met MOOI, omdat hij het te druk heeft in zijn onderneming. Jongeren die zullen deelnemen aan het project kunnen hierdoor zelfstandig worden. Zij krijgen een bepaald besef, plicht en verantwoordelijkheid, vindt de ondernemer. Het project JOS kan ervoor zorgen dat jongeren volwassen worden in hun doen en laten. Dit kan natuurlijk bijdragen aan het ondernemerschap, omdat deze bovengenoemde aspecten belangrijke factoren zijn in het ondernemerschap. Als MOOI deze aspecten bij de jongeren kan bijbrengen, kan het project wellicht kans van slagen hebben. Maar het is ook van belang dat er bij de jongeren een besef moet zijn over hun toekomst en zij moeten ook over voldoende motivatie beschikken. Zijn mening of dit project kans van slagen heeft, moet blijken uit de praktijk. Je kunt pas conclusies trekken als het project daadwerkelijk is gestart.

Interview: Ondernemer: Schoenenwinkel

Datum: 26-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer is al 37 jaar ondernemer. Hij is zijn eerste onderneming in de wijk: Laak gestart. Negen jaar geleden heeft de ondernemer zijn onderneming overgenomen. Het was toen al een schoenenzaak. De reden voor overname van de huidige onderneming, was de gunstige locatie. Het ondernemerschap in Moerwijk ervaart de ondernemer als goed. 60% van zijn klanten zijn afkomstig buiten Moerwijk. Zijn onderneming staat op een gunstig locatie en hij heeft genoeg klanten om zijn onderneming draaiende te houden.

Wijk

Moerwijk wordt door de ondernemer als redelijk ervaren. De wijk is een volksbuurt, waar het prettig winkelen is. De buurtbewoners zijn wel aardig en vriendelijk, maar de wijk heeft onderhoud nodig. Volgens de ondernemer mag er wat meer gebeuren in de wijk. De wijk opknappen en veiliger maken voor de buurtbewoners en bezoekers van de omgeving. Daarom vindt hij dat Moerwijk ook geen veilige woonwijk is. De ondernemer geeft wel aan, geen last te hebben van de hangjongeren. Daarnaast heeft hij nog geen verbeteringen gezien in de wijk. Om het leefbaarder te maken in de wijk, moet er meer toezicht en controle van de wijkagenten komen.

Ondernemingsklimaat

Het ondernemingsklimaat in de wijk is naar zijn mening prima. Er zijn genoeg zelfstandige ondernemers in Moerwijk, maar er mag wel wat meer diversiteit in het winkel aanbod. Er zijn volgens de ondernemer veel kappers in de winkelstraat. Hij gaf aan dat het wel rendabel is een onderneming te starten in Moerwijk, maar dat toekomstige ondernemers wel rekening moeten houden met wat voor soort onderneming men wil oprichten. Zoals eerder vermeld bestaat het klantenbestand van de onderneming 60% uit klanten die buiten Moerwijk afkomstig zijn. Dit geeft dus aan dat de ondernemer geen rekening hoeft te houden met de prijzen van de producten in de onderneming. Het advies dat de ondernemer voor starters heeft, is dat zij een goed ondernemingsplan moeten opstellen.

Toekomstverwachtingen

De ondernemer heeft niets van de economische crisis ervaren in zijn onderneming. Hij is van mening dat het aantal zelfstandige ondernemers in de toekomst zal toenemen. Door de economische crisis is het moeilijk een baan te vinden. Mensen zullen hierdoor vaker kiezen voor een eigen onderneming. Wat de toekomst voor zijn eigen onderneming brengt weet de ondernemer niet. Hij is wel zeker dat hij nog jaren in Moerwijk blijft gevestigd. Om het ondernemingsklimaat in Moerwijk te verbeteren moeten de ondernemingen en straten in de wijk worden schoon gemaakt en moet de dienstverlening beter. Dit kan onder andere wellicht ervoor zorgen dat Moerwijk weer een mooie wijk wordt, die aantrekkelijk is voor bewoners, ondernemers en mensen buiten de wijk.

Project JOS

Het project JOS is volgens de ondernemer een goed plan. Een mooi project om jongeren weer aan het werk te krijgen en hen toekomstperspectieven te bieden. Het project kan het ondernemingsklimaat positief beïnvloeden, omdat jongeren op die manier van de straat worden gehouden. Weinig of geen hangjongeren op straat, kan ervoor zorgen dat het (weer) veilig wordt in de wijk en dat het aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners en ondernemers. Volgens hem heeft het project wel kans van slagen. Helaas is de ondernemer niet bereid samen te werken met MOOI, vanwege zijn leeftijd. Hij gaat straks met pensioen. Om het project JOS te introduceren bij jongeren, moet MOOI informatiebijeenkomsten organiseren, waar jongeren informatie kunnen inwinnen over het ondernemerschap en waar zij met bestaande (jonge) ondernemers van gedachten kunnen wisselen.

Interview: Ondernemer: Islamitische slager

Datum: 26-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer zit ongeveer twee jaar in het ondernemerschap. Zij komt uit een ondernemersfamilie, waar veel familieleden een eigen onderneming hebben. Zij wilde haar onderneming elders vestigen, maar kreeg geen vergunning voor die locatie. Na die locatie, was Moerwijk de beste optie, om haar onderneming te starten. De reden waarom ze voor deze locatie koos, was ten eerste: omdat de ondernemer wel een vergunning voor deze locatie kreeg, ten tweede: omdat de Betje Wolfstraat een winkelstraat is en ten derde: het aanbod van de onderneming aansluit op de doelgroep van Moerwijk. Het ondernemerschap ervaart de ondernemer als goed, omdat zij het afgelopen half jaar goede omzet heeft geboekt.

Wijk

Moerwijk is een mooie wijk, met een diversiteit in de bewonerssamenstelling. Het klantenbestand is divers. Een ieder die boodschappen komt doen in de straat, stapt ook de slager binnen. En dat is volgens de ondernemer het mooie van deze locatie. Haar onderneming valt de klanten op. Maar over het algemeen is Moerwijk een groene wijk en is er veel ruimte voor uitbreiding in de wijk. De veiligheid wordt door de ondernemer als slecht beoordeeld. Van bewoners hoort zij vaak hoe slecht het aan toe gaat in de wijk. Wat betreft de (hang) jongeren, heeft de ondernemer geen last. Zij is wel van mening dat deze jongeren een eigen plekje moeten krijgen in de wijk. Zo voorkomt men dat ze hangen op de hoeken van de straten in Moerwijk. Ook deze ondernemer werd gevraagd naar de ontwikkelingen van het project gericht op de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Als zij terugblijkt op twee jaar geleden, is het nog steeds hetzelfde in de wijk.

Ondernemingsklimaat

Deze ondernemer geeft aan dat er redelijk veel zelfstandige ondernemers in Moerwijk zijn gevestigd. In deze winkelstraat kun je dit ook zien. Veel eigen bedrijfjes zoals de Nederlandse slager, de groenteboer, een juwelier, een schoenmaker, een Surinaamse toko enz. De ondernemer had geen concreet antwoord op de vraag of het rendabel is een onderneming in Moerwijk te starten. Zij gaf aan dat ze ongeveer twee jaar in Moerwijk is gevestigd en zij pas over een jaar kan aangeven of het rendabel is een eigen onderneming hier te starten of niet. Zij voegde hieraan wel toe, dat zij tot nu toe wel regelmatig klanten heeft en dat de onderneming wel goed draait. Over het ondernemingsklimaat in Moerwijk sprak zij wel positief. Zoals zij al eerder aangaf, is het ondernemingsklimaat wel gunstig voor haar onderneming. Of het gunstig is voor toekomstige ondernemers hangt af van wat voor soort onderneming de ondernemers willen opstarten, hoeveel keer een winkel is doorverkocht etc. De winkelprijzen worden niet aangepast aan de doelgroep van de wijk. Als de ondernemer zeer lage prijzen gaat toepassen voor haar producten, dan wordt het onmogelijk de huur te betalen. Zij vermeldt ook dat zij niet prijzen hoeft te spelen, omdat er nagenoeg geen concurrentie is.

Het advies dat de ondernemer voor toekomstige ondernemers is dat zij nooit van de gedachten moeten uit gaan, dat je met een eigen onderneming snel rijk kunt worden. Ook moeten starters sociaal zijn tegenover hun klanten. Ondernemers moeten een luisterend oor hebben. Zij moeten weten wat hun klanten willen en denken. Zo bouw je een goed klantenbestand op. Daarnaast is het ook belangrijk dat je een goed ondernemingsplan opstelt.

Toekomstverwachting

Van de economische crisis heeft deze ondernemer ook niets gemerkt in haar onderneming. Zij is van mening dat het aantal zelfstandige ondernemers is toegenomen, omdat veel werknemers die toen een baan bij een werkgever hadden zijn ontslagen. Dit door bijvoorbeeld de bezuinigingen etc. Het aantal zal wellicht in de toekomst ook toenemen. De ondernemer denkt dat haar omzet/ winst in de toekomst zal stijgen en dat haar eigen bedrijf nog een aantal jaar gevestigd zal blijven in Moerwijk.

Project JOS

De ondernemer spreekt over het algemeen wel positief over het project. Maar net als de andere ondernemers, vraag ook zij zich of er in Moerwijk jongeren zijn die behoefte aan het project JOS hebben. Dit project is een mooi initiatief van MOOI voor de jongeren en het kan zeer zeker het aantal jonge ondernemers in het MKB doen toenemen. Het is wel de vraag, of dit project het ondernemingsklimaat kan beïnvloeden. Zij gaf aan dat je pas een oordeel kunt geven als het project daadwerkelijk is gestart. Maar de ondernemer sluit niet uit dat het wellicht een bijdrage kan leveren voor de jongeren in Moerwijk. Hetzelfde geldt ook voor de vraag of het project kans van slagen heeft.

Interview: Ondernemer: Bakker

Datum: 27-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze ondernemer heeft al 41 jaar zijn eigen ondernemingen. Hij heeft een eigen bedrijf aan de Hobbemastraat, Dierenselaan en Loosduinen. Zijn huidige onderneming aan de Betje Wolfstraat, was eerst van zijn broer. De ondernemer heeft deze overgenomen. Het ondernemerschap in Moerwijk ervaart hij als redelijk, vanwege de verpaupering in de wijk, teveel leegstaande panden en de branchering is niet optimaal. Daarmee bedoeld hij dat er naar zijn mening teveel van hetzelfde soort ondernemingen zijn. Een voorbeeld zijn de kappers in de straat. Ook gaf hij aan dat er veel branchevervaging plaatsvindt. Om een voorbeeld te geven: veel groenteboeren verkopen tegenwoordig ook bloemen en planten in hun onderneming.

Wijk

Zoals hierboven al eerder naar voren is gekomen, omschrijft de ondernemer Moerwijk als een verpauperde wijk met veel leegstaand. De wijk is voor de ondernemer een redelijk veilige woonwijk. Hij gaf aan last te hebben van de (hang) jongeren bij de Albert Heijn supermarkt. Ook deze ondernemer heeft geen ontwikkelingen in de wijk gezien. Hij vindt dat de gemeente en diverse instanties wat meer hun best mogen doen om Moerwijk verbeteringen aan te brengen. Er moet veel gebeuren om van Moerwijk een prachtwijk te maken. Er moet meer politietoezicht komen voor de veiligheid in de wijk. Meer nieuwbouwwoningen, voor de diversiteit van culturen in de wijk. Daarnaast moet er meer aan onderhoud van de woningen en wijk worden gedaan. Denk bijvoorbeeld aan schilderwerk van woningen, schoonmaken van portieken en straten.

Ondernemingsklimaat

Deze ondernemer vindt dat er veel zelfstandige ondernemers in Moerwijk zijn, maar naar zijn mening teveel in dezelfde branche. Veel allochtone ondernemers die bijvoorbeeld groenteboer, kapper, slager of bakker zijn. Hij vindt het ondernemingsklimaat in Moerwijk ongunstig, omdat het niet rendabel is zijn onderneming hier in de wijk te hebben. Hij heeft wel klanten, maar merkt dat het aantal minder wordt. Steeds vaker gaan de klanten naar de grote supermarkten. Daarnaast speelt het imago van de wijk ook een rol, want dit trekt geen mensen van buiten af aan. Daarom is zijn advies aan toekomstige ondernemers dat zij hun onderneming in een druk winkelcentrum of in het centrum van de stad moeten oprichten. Op deze manier ben je zichtbaar voor het winkelend publiek.

Toekomstverwachtingen

De economische crisis heeft de zelfstandige onderneming van de ondernemer negatief beïnvloed, omdat de omzet en het aantal klanten is afgenomen. Dit geldt ook voor veel ondernemingen in het MKB. Er zijn volgens de ondernemer meer zelfstandige ondernemingen failliet gegaan.

Het aantal zal ook in de toekomst afnemen. Deze ondernemer gaf ook aan dat hij over een paar jaar stopt met zijn onderneming, omdat zijn omzet blijft dalen. Het is niet meer rendabel. Om Moerwijk aantrekkelijk te maken voor nieuwe starters, is het belangrijk dat er betaalbare huurprijzen worden gehanteerd voor de verhuur van de panden.

Project JOS

Over het project JOS spreekt de ondernemer wel positief. Het is een mooi initiatief om jongeren en de wijk vooruit te brengen. Hij is van mening dat jongeren meer spirit hebben en anderen gedachte gangen over hoe iets wel beter moet. Jongeren zijn immers de toekomst van morgen. Volgens de ondernemer heeft het project wel kans van slagen bij voldoende enthousiasme van jongeren. Als dit er niet is, is het moeilijk wat te beginnen met jongeren van deze wijk. Jongeren moeten goed worden ingelicht over wat het ondernemerschap inhoudt. Daarnaast is het belangrijk dat jongeren ook over voldoende motivatie en doorzettingsvermogen beschikken.

Interview: Ondernemer: Roti & Bamie eethuis

Datum: 27-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer van dit eethuisje zit al acht jaar in het vak. Zijn eerste eigen onderneming is hij gestart in Moerwijk. Hij heeft niet echt een reden waarom hij voor deze locatie heeft gekozen. Hij gaf aan dat het per toeval op zijn pad kwam. Hij heeft toen gebruik gemaakt van deze kans. Het ondernemerschap in Moerwijk ervaart hij als redelijk. Dit vanwege de vele allochtonen in de wijk. Hiermee wil hij aangeven dat zijn klanten voornamelijk van niet- Nederlandse afkomst zijn. De ondernemer vindt dit eenzijdig en wil graag wat meer Nederlandse bewoners aantrekken.

Wijk

Moerwijk omschrijft de ondernemer als een achterstandswijk, maar wel een mooi groene wijk. Veel oude woningen, weinig onderhoud en weinig voorzieningen voor kinderen en jongeren. De ondernemer vindt Moerwijk wel een veilige woonwijk en gaf aan geen last te hebben van de (hang)jongeren. Wat betreft de ontwikkelingen en of verbeteringen van de gemeente, heeft deze ondernemer niets gemerkt. Hij vindt dat er in Moerwijk nieuwbouwwoningen moeten komen, waarvan een aantal koopwoningen. Dit is nodig om de diversiteit in de wijk te verbreden. Daarnaast moeten er meer speeltoestellen op pleintjes komen voor de kinderen en wat meer bezigheden voor jongeren. De gemeente kan samen met de woningbouwcorporatie ervoor zorgen dat er een (hang)plek voor jongeren komt, waar zij rustig kunnen blijven hangen zonder dat zij voor overlast in de buurt zorgen.

Ondernemingsklimaat

De ondernemer kon geen antwoord geven op de vraag of het ondernemingsklimaat gunstig of ongunstig is. Hij vindt dat het afhankelijk is van de soort onderneming die een ondernemer wil opstarten. Hij gaf aan dat het op dit moment niet rendabel is een onderneming in Moerwijk te starten, wanneer men bijvoorbeeld een kapsalon wil opstarten. Het is rendabel om iets op te zetten wat er nog niet is in Moerwijk. Denk bijvoorbeeld aan een viswinkel of een uitzendbureau. Het advies dat hij heeft voor starters, is dat zij een goed ondernemingsplan moeten hebben en dat zij vooral een plaatselijk marktonderzoek moeten doen. Eerst nagaan of bewoners behoefte hebben aan het product of dienst die je wilt aanbieden. De ondernemer vindt de huidige verdeling tussen het aantal allochtone en autochtone ondernemers goed. Volgens de ondernemer mag er wat meer variatie in het winkelaanbod komen.

Toekomstverwachtingen

De ondernemer heeft niets van de economische crisis gemerkt in zijn onderneming. Hij gaf helaas geen antwoord op de vragen of door de crisis meer zelfstandige ondernemingen zijn gestart of failliet zijn gegaan en of dit in de toekomst zal toe- of afnemen. Wat betreft zijn onderneming, blijft hij nog een aantal jaar in Moerwijk.

Project JOS

De ondernemer is wel enthousiast over het project JOS. Het is altijd goed om dit soort projecten te ondersteunen. Uit het gesprek kon worden opgemaakt dat de ondernemer niet kon aangeven of het project het ondernemingsklimaat positief kan beïnvloeden en of dit ook kans van slagen heeft. Hij gaf aan, dat hij niet de competentie beschikt om antwoord te geven op de vraag. Voor hem geldt: eerst zien dan geloven. Naar zijn mening zijn er heel weinig jongeren in Moerwijk, die beseft hebben over wat zij in de toekomst willen bereiken. Veel jongeren hangen op straten en leven van bijvoorbeeld een uitkering of hun illegaal werk (criminaliteit). Het zou mooi zijn als jongeren in Moerwijk door middel van dit project een bezigheid creëren, die hen van de straten kan afhouden. De ondernemer vindt het een mooi project en hoopt dan ook dat er echt gemotiveerde jongeren zullen deelnemen aan dit project.

Interview: Ondernemer: Schoenmakerij

Datum: 27-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer is al 43 jaar ondernemer. De onderneming was opgericht door zijn vader en is daarna overgenomen door de huidige ondernemer. De reden waarom de onderneming in Moerwijk is gevestigd was, omdat Moerwijk toen (1951) een nieuwbouw wijk was. Deze onderneming was één van de eerste zelfstandige ondernemingen. Het ondernemerschap ervaart de ondernemer als redelijk. Zijn verklaring hiervoor is, dat het vroeger beter was en nu niet meer. Dit vanwege de verandering van de bevolking in de wijk. De bevolking van nu koopt geen duurzame schoenen meer, maar goedkoop. Er wordt tegenwoordig veel minder besteed aan het kopen van schoenen. Als een schoen stuk is, wordt er zo weer een nieuwe aangeschaft. De mensen van vroeger gingen veel meer naar de schoenmakerij om een schoen, riem of tas te laten repareren. Nu is dat niet meer zo.

Wijk

Moerwijk wordt door de ondernemer beschreven als een achterstandswijk. Hij vindt dat de wijk verpauperd is en er wonen veel allochtonen in deze wijk. Daarnaast is Moerwijk naar zijn mening geen veilige woonwijk. Er zijn veel hangjongeren (vooral bij de Albert Heijn) in sommige straten van Moerwijk. Hij vindt dat er meer toezicht en controle moet komen van de wijkagenten. De ondernemer heeft al jaren zijn onderneming in deze wijk, maar hij heeft weinig ontwikkelingen gezien in de wijk. Hij voegde er wel aan toe, dat het nu wel veel schoner is in de wijk.

Ondernemingsklimaat

Volgens de ondernemer zijn er in Moerwijk veel zelfstandige ondernemers. Het aantal allochtone en autochtone ondernemers is gelijk verdeeld. Hier in de winkelstraat zijn er bijvoorbeeld twee slagerijen (een Nederlandse en een Islamitische slager), twee kapsalons, twee kledingzaken etc. Het ondernemingsklimaat was toen gunstig. Nu ligt het eraan wat voor onderneming een toekomstige ondernemer wil oprichten. Aan de hand daarvan kan men nagaan of het ondernemingsklimaat gunstig of ongunstig is. Deze ondernemer past zijn productprijzen niet aan de inkomens van de bewoners van Moerwijk. Hij gaf helaas niet aan waarom. Het advies dat hij voor nieuwe starters heeft, is dat het ondernemerschap keihard werken is. Op de korte termijn zul je weinig omzet maken, maar op de lange termijn zul je als ondernemer groeien in het ondernemerschap.

Toekomstverwachtingen

De economische crisis heeft geen invloed gehad op de onderneming van deze ondernemer. Hij gaf aan dat de crisis wel effect heeft gehad op de grote bedrijven, omdat veel werkgevers hun werknemers hebben moeten ontslaan. Dit is ook de reden waarom er naar zijn mening veel meer zelfstandige ondernemingen zijn bijgekomen. Veel werknemers zijn toen voor zichzelf begonnen. Wat de toekomst betreft, zal deze onderneming niet lang meer bestaan.

De ondernemer gaat over een aantal jaar met pensioen. Als hij een ander ondernemer vindt, die de onderneming wil overnemen, dan blijft deze voortbestaan. Om Moerwijk aantrekkelijk te maken voor toekomstige ondernemers, moeten de sociale problemen (hangjongeren, verpaupering van de wijk) worden aangepakt. Dit door bijvoorbeeld meer controle en toezicht van de politie en nieuwbouw woningen in de wijk.

Project JOS

De ondernemer vindt project JOS een goed bedacht project. Hij was wel sceptisch over het feit of dit project kans van slagen heeft in de wijk. Naar zijn mening zijn er geen jongeren die hieraan willen deelnemen, omdat zij geen besef hebben over de toekomst. En het is volgens de ondernemer de vraag of het ondernemerschap wel iets is voor deze jongeren in de wijk. Hij vindt dat motivatie ontbreekt bij deze jongeren. De ondernemer vraagt zich ook af of dit project het ondernemingsklimaat zal beïnvloeden. Hij gaf aan dit niet te weten. De ondernemer gaf wel zijn complimenten aan MOOI. Hij hoopt dan ook van harte dat het project een succes wordt.

Interview: Ondernemer: SAAR Freelance Management

Datum: 27-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

Deze ondernemer is al vanaf zijn zestiende bezig met ondernemen. Sinds 2007 is hij officieel ondernemer en staat zijn eigen onderneming ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Zijn eigen onderneming bevindt zich in de toeristische- en zakelijke dienstverlening. Deze onderneming is zijn eerste eigen onderneming en die heeft hij vanuit huis opgericht. De reden voor vestiging in Moerwijk is, dat de ondernemer zelf daar woonachtig is. Hij ervaart het ondernemerschap redelijk, want er zijn geen bijzondere grote bedrijven in Moerwijk gevestigd. Maar de MKB bedrijven (de kleine ondernemingen) die er gevestigd zijn, spreken enthousiast over hun werkzaamheden.

Wijk

De ondernemer woont al een aantal jaar in Moerwijk. Als hij deze wijk vergelijkt met vroeger was het toen veel beter in de wijk. Nu wordt de wijk getypeerd als een aandacht wijk. De wijk kent een aantal sociale problemen. Maar naar de mening van de ondernemer wordt er hier in deze wijk extra nadruk op gelegd. Het is wel zo, dat de bewoners in deze wijk last hebben van de hangjongeren. Er wordt wel het een en ander gedaan om dit probleem op te lossen. De ondernemer is twee keer slachtoffer geworden van woninginbraak. Echter gaf hij ook aan dat de burens wel heel aardig zijn. Volgens de ondernemer moeten er veranderingen of verbeteringen in de wijk worden aangebracht. Er moet bijvoorbeeld aandacht worden besteed aan het vestigingsklimaat, nieuwbouwprojecten en er moet saamhorigheid worden gecreëerd in Moerwijk. Er zijn wel enkele projecten gestart in de wijk, maar tot op heden heeft hij nog weinig gemerkt van de ontwikkelingen.

Ondernemingsklimaat

Het bedrijf van deze ondernemer is wel in Moerwijk gevestigd, maar veel omstaande zelfstandige ondernemers zullen dat niet weten, omdat hij niet werkzaam is in de detailhandel. Zijn bedrijfsactiviteiten reiken tot ver buiten de wijk, terwijl de vestiging beperkt is tot Moerwijk. De ondernemer gaf aan geen idee te hebben hoeveel zelfstandige ondernemers in Moerwijk gevestigd zijn. Naar zijn mening zijn er bijvoorbeeld veel horeca gelegenheden, kledingwinkels, levensmiddelen winkels etc. Hij mist wel grote bedrijven. Wat het ondernemingsklimaat betreft mag het wel wat gunstiger. Er moet meer worden gedaan nieuwe ondernemers aan te trekken en om onderneming hier in Moerwijk te starten. Als advies heeft hij voor toekomstige ondernemers: als zij een onderneming in de detailhandel willen opstarten, moeten zij goed kijken naar wat de behoefte op lokaal niveau is en proberen met iets nieuws te komen. Weten wat consumenten willen door hen aan te spreken, want zij worden immers de klanten van je onderneming. Daarnaast is het ook belangrijk een goed ondernemingsplan te schrijven, want hierin worden de belangrijkste aspecten van het voortbestaan van je onderneming beschreven.

Toekomstverwachtingen

De economische crisis van 2008 heeft geen negatief invloed gehad op de onderneming van de ondernemer. Het heeft wel gevraagd om een aanpassing van de koers en strategie in de onderneming, maar absoluut geen negatieve impact gehad. Als hij naar Moerwijk kijkt, dan zijn er volgens hem veel meer bedrijven failliet gegaan, omdat het als kleine ondernemer lastig is het hoofd boven water te houden in zo'n dergelijk economische situatie. Maar hij gaf aan dat het aantal zelfstandigen in de toekomst zal toenemen, aangezien het individualisme groeit. Mensen zullen meer eigen stappen willen ondernemen om persoonlijk iets te bereiken of neer te zetten. Het ondernemerschap biedt daar mogelijkheden toe. De ondernemer blijft voorlopig nog in Moerwijk gevestigd. Hij is nu bezig met het zoeken naar een andere geschikte locatie (bijvoorbeeld aan de snelweg). De ondernemer gaf aan dat Moerwijk ook aantrekkelijk gemaakt dient te worden voor toekomstige ondernemers. Er moeten gedegen kantoorpanden worden gerealiseerd, banken moeten worden aangetrokken en er moeten gunstige aanbiedingen komen voor bestaande ondernemers.

Project JOS

Het project JOS spreekt de ondernemer aan. Hij vindt het een interessant project om jongeren te begeleiden naar het ondernemerschap. Met zulke doelen kan er een hoop worden gerealiseerd. Hij denkt ook dat dit project het ondernemingsklimaat positief kan beïnvloeden, omdat MOOI maatregelen zal nemen om het zo aangenaam mogelijk te maken voor de jonge ondernemers. De ondernemer sprak heel erg positief over het project. Als hij daartoe in de gelegenheid is, wil hij zeker een bijdrage leveren. Ook aan deze ondernemer werd de vraag gesteld of dit project kans van slagen heeft. Hij denkt dat er zeker draagvlak voor bestaat en dat het project kan aanslaan bij de jongeren die het ondernemerschap willen ingaan. Om het project JOS bij jongeren te introduceren moet MOOI vooral jonge ondernemers inzetten om de jongeren aan te spreken. Een gelijkwaardig laagdrempelig aanspreekpunt is wat het contact doet leggen en de interesse wekt. Er moet een verbondenheid tussen de jongeren en het project worden gecreëerd door middel van een begeleidingstraject tot het oprichten van een onderneming en het realiseren van de bedrijfsactiviteit. Als ze eenmaal gaande zijn kunnen ze worden losgelaten.

Interview: Ondernemer: Kapsalon

Datum: 27-07-2011

Plaats: Moerwijk

Achtergrond

De ondernemer is een half jaar geleden begonnen met haar kapperszaak. Deze zaak is haar eerste eigen bedrijf. Zij heeft bij de gemeente en Kamer van Koophandel geïnformeerd naar beschikbare locaties voor het vestigen van haar eigen onderneming. Naar haar inziens vond zij Moerwijk het meest geschikt, vanwege de ligging van de locatie en het pand. Het ondernemerschap bevalt haar tot nu toe wel goed. Al is het af en toe wel zwaar, maar daar zet zij zich overheen. Zij ervaart het ondernemerschap in Moerwijk als redelijk. De reden die zij aangaf was, omdat zij eigenlijk net gestart is. Veel mensen weten niet dat haar onderneming in deze wijk en of straat gevestigd is. Daarom vindt zij het belangrijk dat er voldoende mond tot mond reclame door haar bestaande klanten wordt gemaakt. Nu heeft zij weinig klanten, waarvan een aantal vaste klanten. Zij hoopt dat het over een aantal maanden veel beter zal gaan met haar onderneming.

Wijk

De ondernemer kon niet echt een omschrijving van geheel Moerwijk geven, omdat zij de wijk nog niet heeft doorgelopen. De omgeving waar haar bedrijf gevestigd is vindt zij een rustige omgeving met gezellige bewoners en ondernemers. Alleen is de winkelstraat niet zo druk bezocht. Zij zou niet weten wat de oorzaak hiervan is. Zij heeft het een en ander van omstanders gehoord over deze wijk, dat het een achterstandswijk is waar het niet goed gesteld is met de veiligheid en leefbaarheid van de bewoners. Zij moet toegeven dat zij hiervan weinig heeft gemerkt. Het enige wat haar is opgevallen zijn de hangjongeren in de namiddag bij de Albert Heijn supermarkt, maar daar heeft de ondernemer geen last van. Zij heeft helaas niets van de ontwikkelingen meegekregen. Ten op zichten van vorig jaar is de wijk hetzelfde gebleven. Om Moerwijk tot een prachtwijk te maken is het belangrijk dat de nodige instanties met de bewoners van de wijk om de tafel gaat en met hen praat over wat er veranderd moet worden in Moerwijk.

Ondernemingsklimaat

Het ondernemingsklimaat is volgens de ondernemer op dit moment niet erg gunstig, omdat er weinig winkelend publiek is in de winkelstraat. Zij vindt dat de winkelstraat wat meer publiciteit kan gebruiken en dat het winkelaanbod ook wat breder wordt. Er zijn in deze winkelstraat wel veel zelfstandige ondernemers. Bijvoorbeeld een slagerij, een bakker, een juwelier, een elektronicazaak enz. Haar onderneming draait wel redelijk. Zij heeft wel genoeg klanten om de zaak draaiende te houden, maar hoopt dit jaar wat meer omzet te kunnen draaien. Toen zij begon met haar onderneming was het wel rendabel een onderneming op te starten. Of dat nu nog het geval is, weet zij niet. Naar haar mening is het nu moeilijker om aan de nodige vergunningen te komen, om een subsidie van de gemeente of een lening van de bank te krijgen.

Het is daarom van belang dat toekomstige ondernemers een goed plan van aanpak of een ondernemingsplan schrijven waarin de kosten en batenanalyse uitgebreid is verwerkt.

Toekomstverwachtingen

De toekomstverwachtingen van haar onderneming zien er voorlopig op korte termijn goed uit. Wat betreft de lange termijn, weet zij het niet. Zij blijft wel nog gevestigd in Moerwijk. Zij hoopt dat haar klantenbestand zal groeien en dat haar omzet of winst zal toenemen. De economische crisis heeft geen invloed gehad op haar onderneming, maar zij heeft wel gemerkt dat het koopgedrag van haar klanten is veranderd. Klanten geven tegenwoordig veel minder uit en kopen alleen wat nodig is. De economische crisis heeft wellicht invloed gehad op een aantal zelfstandigen. Zij weet niet hoeveel ondernemingen zijn gestart of juist failliet zijn gegaan. De ondernemer gaf aan dat het ondernemingsklimaat en de wijk aantrekkelijk moet worden gemaakt voor nieuwe bewoners en klanten. Als dat niet gebeurt, is er kans dat het ondernemingsklimaat ongunstig wordt en dat ondernemers wegblijven. Bestaande ondernemers kunnen hierdoor failliet gaan.

Project JOS

Het project JOS is een mooi project. De ondernemer vindt het een goed initiatief, om zo jongeren toekomstperspectieven te bieden. Zij denkt wel dat zo'n project het ondernemingsklimaat positief kan beïnvloeden, omdat er gunstige omstandigheden worden gecreëerd voor de jonge ondernemers. Ook deze ondernemer heeft een positieve houding tegen over het project. Zij gaf helaas aan geen tijd te hebben, om een bijdrage te leveren aan dit project. Zij denkt wel dat het project kans van slagen heeft, als er ondernemers en instellingen zijn die een bijdrage willen leveren en als er jongeren zijn die willen deelnemen aan het project. Om het project bij de jongeren te introduceren moeten jongeren worden ingelicht over welke mogelijkheden en kansen er zijn voor jongeren die het ondernemerschap willen ingaan. Er moeten wat folders worden verspreid en vooral mond tot mond reclame worden gemaakt. Het project kan een bijdrage leveren voor de jongeren, omdat zij door middel van project JOS toekomstperspectieven krijgen. Ook het ondernemerschap wordt beïnvloed, omdat er maatregelen worden genomen om het ondernemingsklimaat aantrekkelijk te maken.